UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Markéta Marešová

Trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Simona Heranová, Ph.D.

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28.7.2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 138 457 znaků včetně mezer.

Markéta Marešová

V Praze dne 28.7.2020

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala JUDr. Simoně Heranové, Ph.D. za odborné vedení předkládané diplomové práce, zejména za cenné připomínky a rady poskytnuté na konzultacích. Také bych chtěla poděkovat mým nejbližším za celkovou podporu během mých studijních let.

Obsah

Úvod **1**
1 Vývoj právní úpravy trestného činu podvodu **3**
1.1 Období do roku 1918 3
1.1.1 Období od raného feudalismu až do feudálního absolutismu 3
1.1.2 Právní úprava trestního práva za kapitalismu až do roku 1918 4
1.2 Období od roku 1918 až do roku 1948 4
1.3 Období socialismu a vývoj po roce 1989 5
2 Trestný čin podvodu v současné právní úpravě **8**
2.1 Majetkové trestné činy 8
2.2 Zařazení trestného činu podvodu 12
2.3 Subjekt trestného činu podvodu 14
2.4 Objekt trestného činu podvodu 16
2.5 Objektivní stránka trestného činu podvodu 16
2.5.1 K určování výše škody způsobené trestným činem podvodu 19
2.5.2 K možnosti poškozeného vyvarovat se omylu 21
2.5.3 Ke spáchání trestného činu podvodu vylákáním plnění k úhradě dluhu 23
2.6 Subjektivní stránka trestného činu podvodu 24
2.7 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby 25
2.8 K pokračování trestného činu podvodu 28
2.9 K zásadě subsidiarity trestněprávní represe 29
3 Vývojová stadia trestného činu podvodu **31**
3.1 Obecně k vývojovým stádiím trestného činu 31
3.2 Příprava trestného činu podvodu 31
3.3 Pokus trestného činu podvodu 32
3.4 Trestání pokusu a přípravy a zánik trestnosti přípravy a pokusu 34
3.4.1 K možnosti přípravy trestného činu nezpůsobilými prostředky 36
4 Vztah k pojistnému, úvěrovému a dotačnímu podvodu **38**
4.1 Skutkové podstaty pojistného, úvěrového a dotačního podvodu a srovnání s trestným činem podvodu 38
4.2 Specialita trestných činů pojistného podvodu, úvěrového podvodu a dotačního podvodu vůči trestnému činu podvodu 39
5 Srovnání s jinými vybranými trestnými činy **41**
5.1 Srovnání s trestným činem poškození cizích práv podle § 181 TZ 41
5.2 Srovnání s trestným činem krádeže podle § 205 TZ 41
5.3 Srovnání s trestným činem zpronevěry podle § 206 TZ 42
5.4 Srovnání s trestným činem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 TZ 43
5.5 Srovnání s trestným činem zatajení věci podle § 219 TZ 44
5.6 Srovnání s trestným činem porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 TZ 44
5.7 Srovnání s trestným činem poškození finančních zájmů Evropské Unie podle §260 TZ 45
6 Podvod v civilním řízení soudním **47**
6.1 Uvedení soudu, příp. soudního komisaře v omyl 47
6.2 Uvedení soudního vykonavatele, příp. soudního exekutora v omyl 50
6.3 Zamyšlení k možnosti uvedení soudu, příp. soudního komisaře, soudní vykonavatele nebo soudního exekutora v omyl 51

7 Komparace české právní úpravy trestného činu podvodu se zahraniční právní úpravou 54
7.1 Komparace s polskou právní úpravou 54
7.2 Komparace se slovenskou právní úpravou 56
Závěr 60
Seznam zkratek 62
Seznam použitých zdrojů 63
1 Seznam literárních zdrojů 63
2 Seznam odborných článků 63
3 Seznam použitých internetových zdrojů 64
4 Seznam použitých právních předpisů 65
5 Seznam použité judikatury 66
6 Seznam ostatních zdrojů 68
Abstrakt 69
Klíčová slova: podvod, trestný čin, uvedení v omyl 69
Abstract 70
Key words: Fraud, Crime, Misleading 70

Úvod

V předkládané diplomové práci se zabývám trestným činem podvodu podle § 209 trestního zákoníku. Takové téma jsem si zvolila, jelikož podle mého názoru jde o téma stále aktuální, neboť lidé byli, jsou a budou bytostmi ziskuchtivými a ke svému obohacení často neváhají použít právě podvodné jednání.

Cílem této práce je poskytnutí uceleného přehledu právní úpravy trestného činu podvodu. Jelikož se jedná o téma poměrně široké, věnuje se práce zejména rozboru skutkové podstaty trestného činu podvodu, jejímu srovnání s jinými trestnými činy a cizími právními úpravami a zabývá se vybranými problémy či spornými otázkami vyskytujícími se v aplikační praxi.

V práci je tak užívána zejména metoda deskriptivní, metoda komparativní a metoda analytická a k jejímu vypracování byly používány právní předpisy, literatura, včetně odborných článků, a judikatura, která je v případě trestného činu podvodu velmi bohatá.

Podvod je starý jako společnost sama, a tak jsem považovala za vhodné se v první části práce stručně věnovat historickému vývoji právní úpravy trestného činu podvodu.

Druhá část práce nabízí pohled na současnou úpravu trestného činu podvodu, přičemž v první kapitole je pro lepší kontext uveden obecný úvod do majetkových trestných činů v současné právní úpravě a následuje zařazení trestného činu podvodu do této skupiny trestných činů, další kapitoly už navazují vymezením jednotlivých znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu. V souvislosti s objektivní stránkou trestného činu podvodu rozebírám, jak dochází k určování výše škody a také se věnuji otázkám, zda se může jednat o trestný čin podvodu v případě, kdy bylo v možnostech osoby poškozené se omylu vyvarovat nebo v případě, kdy věřitel prostřednictvím podvodného jednání vynucuje svou pohledávku vůči dlužníkovi. Jednu kapitolu také věnuji zásadě subsidiarity trestní represe, neboť se jedná o jednu ze zakladních zásad prolínajících celé trestní právo, a tedy souvisí i s trestným činem podvodu.

Ve třetí části práce se zabývám vývojovým stádii trestného činu podvodu, neboť vzhledem k tomu, že se jedná o trestný čin úmyslný, není v případě, že nedojde k dokonání tohoto trestného činu, vyloučena trestní odpovědnost za přípravu nebo pokus. Věnuji se také trestání přípravy a pokusu, a to mimo jiné v souvislosti s nezpůsobilými prostředky.

Další části práce jsou pak věnovány vztahu obecného podvodu ke zvláštním případům podvodu a srovnání skutkové podstaty trestného činu podvodu se skutkovými

podstatami jiných trestných činů, neboť podle mého názoru není vždy snadné rozlišit znaky jakého trestného činu pachatel svým jednáním naplnil.

Šestá část práce je věnována problematice podvodu v civilním řízení, s níž je spojena zejména otázka, zda může být v omyl uveden i jako takový soud, který je obecně společností považován za instituci, která by měla být neomylná, a to nejen vzhledem k pravomoci soudu autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech osob, ale také vzhledem k tomu, že soudci jsou vnímáni jako ti největší odborníci, kterým by se omyly měly spíše vyhýbat.

V poslední části práce je pak provedena komparace s cizí právní úpravou, přičemž jsem zvolila právo polské a slovenské, a to i vzhledem ke svým jazykovým schopnostem. Snažím se mezi uvedenými právními řády nejen postihnout rozdíly, ale naopak najít i to, co je české právní úpravě a cizím právním úpravám společné.

1 Vývoj právní úpravy trestného činu podvodu

1.1 Období do roku 1918

1.1.1 Období od raného feudalismu až do feudálního absolutismu

Trestní právo v období raného feudalismu záviselo zejména na obyčejích společnosti předstátní, ty se však postupně měnily a upravovaly podle zájmů šlechty a státu. Postupně se začaly objevovat delikty, u kterých bylo jednoznačné, že se dotýkají obecných zájmů a soukromý charakter začal být překonáván. Už za doby předhusitské znalo české trestní právo spoustu deliktů proti feudálnímu vlastnictví a mezi tyto delikty se řadil mimo jiné i podvod. České trestní právo se však začalo plně rozvíjet až v období stavovské monarchie, kdy byla vytvořena řada nových norem. Na konci patnáctého století bylo trestní právo ovlivňováno zejména komplikovanou politickou a náboženskou situací.[1] Ochrana feudálního vlastnictví byla v této době prioritou, neboť jeho existence byla základem politické moci. Jedním z deliktů proti feudálnímu vlastnictví byla faleš, tedy podvod. Pod pojem faleš patřila celá řada skutkových podstat, z nichž nejvýznamější byl podvod majetkový, který mohl být spáchán na nemovitém i movitém majetku. Podvod spáchaný na nemovité věci ve feudálním vlastnictví, tedy ve vlastnictví krále nebo církve, spočíval ve zcizení majetku, ke kterému pachatel neměl vlastnické právo, prostřednictvím zápisu na zemských deskách, které měly význam veřejnoprávní knihy a sloužily jako důkaz při řešení sporů.[2]

Trestní právo feudálního absolutismu pak vycházelo zejména z trestního práva stavovského, které se postupem času přizpůsobovalo potřebám absolutního feudalismu. Uplatňovalo se především právo městské ze zákoníku Koldínova z roku 1579 a dále Obnovené zřízení zemské. Podpůrnou úpravou vůči těmto normám byl Trestní zákoník Josefa I. z roku 1707. Až teprve tereziánský zákoník Constitutio Criminalis Theresiana staré české právo úplně nahradil. Tereziánský zákoník byl ovšem na svou dobu velmi zaostalý a obsahoval spoustu feudálních přežitků. Úprava trestního práva odpovídající době feudálního absolutismu přišla až s Všeobecným zákoníkem o zločinech a trestech na ně Josefa II.z roku 1787. Po Josefově smrti byla v roce 1796 připravena nová osnova trestního zákoníku a ten samý rok vyhlášena jako Západohaličský trestní zákoník pro

[1] MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4, str. 142 – 146.
[2] MALÝ, Karel. *Trestní právo v Čechách v 15. - 16. století*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, 1989, str. 128 – 132.

Západní Halič a v roce 1803 pro ostatní monarchii, přičemž se zákoník nazýval Zákoník o zločinech a těžkých policejních přestupcích. V tomto zákoníku nalezneme delikt podvodu. Tento zákoník ovlivňoval trestní právo až do roku 1949, jelikož trestní zákoník z roku 1852 byl vlastně jen jeho novelizací.[3]

1.1.2 Právní úprava trestního práva za kapitalismu až do roku 1918

Trestní zákoník z roku 1852, který byl silně ovlivněn protidělnickým zaměřením, se stal základní úpravou rakouského trestního práva. Trestný čin podvodu je v tomto zákoníku zařazen mezi zvláštní druhy zločinů a jeho skutková podstata je vymezena v ustanovení § 197: Kdo lstivým předstíráním nebo jednáním jiného uvede v omyl, jímž někdo, budiž to stát, obec nebo jiná osoba na svém majetku nebo na jiných právech má škodu trpěti; anebo, kdo v tom obmyslu a způsobem právě dotčeným užije omylu nebo nevědomosti jiného, dopustí se podvodu; nechť se k tomu dal svésti zištností, náruživostí, obmyslem, aby tím někomu zjednal proti zákonu výhody nějaké, nebo jakýmkoliv obmyslem vedlejším. V ustanovení § 198 je dále uvedeno, že podvod se stává zločinem buď z povahy spáchaného skutku anebo z výše škody. Ke spáchání trestného činu podvodu tak došlo, pokud pachatel naplnil skutkovou podstatu uvedenou v § 197 a čin měl vymezenou povahu, ostatní podvody byly zločinem pouze tehdy, když bylo dosaženo větší škody, jinak se jednalo pouze o přestupek.[4]

1.2 Období od roku 1918 až do roku 1948

Po vzniku ČSR byl recipován trestní zákoník z roku 1852, který byl novelizován, zrušeny byly pasáže, které byly v rozporu s republikánským zřízením, a také došlo k recepci uherských trestních norem. Už od roku 1920 se organizovala práce na osnově nového trestního zákoníku, zejména měla být odstraněna dualita právního řádu, ovšem byl vytvořen pouze zatímní návrh obecné části zákona. Později se objevil návrh celého trestního zákona, ale panovaly odlišné názory a snahy o reformu se staly o to náročnější. Připravovala se nová zvláštní část trestního zákona, která byla v roce 1924 dokončena,

[3] MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4, str. 191-195 a 276.

ale nebyla parlamentem projednána. Jak uvádí Soukup, další rozsáhlý návrh trestního zákoníku přišel v roce 1936, ovšem parlament ho taktéž neprojednal.[5]

Za protektorátu platilo jak německé, tak domácí trestní právo, které se skládalo z předpisů z doby před okupací a předpisů vydanými protektorátními orgány, ale bylo naprosto pod vlivem práva německého.[6]

Největší význam pro dobu od roku 1945 do roku 1948 měly právní předpisy o obnovení právního pořádku, právní úprava byla v tomto období stále dualistická, kdy značná část trestního práva vycházela z prvorepublikového trestního práva, ale také se vycházelo ze slovenského práva, které se vyvíjelo samostatně. Komunistická strana Československa však plánovala rozsáhlé změny trestněprávních předpisů. V tomto období se ale navázat na snahy z první republiky o unifikaci či kodifikaci trestního práva nepodařilo, jedině zákon č.182/1947 Sb. byl významný z hlediska sjednocení používání trestních předpisů podle zákonů na ochranu republiky podle prvorepublikové úpravy.[7]

1.3 Období socialismu a vývoj po roce 1989

Na vývoj trestního práva od roku 1948 měla silný dopad náročná politická situace a hlavním účelem trestního práva začalo být stíhání politických odpůrců. Významná v tomto období byla právnická dvouletka, na jejímž základě došlo k vytvoření trestního zákona č. 86/1950 Sb. a trestního řádu č. 87/1950 Sb. Tento trestní zákon byl silně ovlivněn sovětským právem, zejména tím, že přihlížel k osobě pachatele. Trestní zákon obsahoval část obecnou a část zvláštní.[8] Zvláštní část obsahovala 10 hlav, přičemž trestné činy majetkové, kam typicky patřil i trestný čin podvodu, byly zařazeny do hlavy osmé. Trestný čin podvodu byl upraven v ustanovení § 249, podle něhož spáchal trestný čin podvodu ten, kdo jiného úmyslně poškodil na majetku nebo na právech tím, že jeho nebo někoho jiného uvedl v omyl nebo využil omylu jeho nebo někoho jiného. Okolnostmi podmiňující použití vyšší trestní sazby bylo buď spáchání tohoto trestného

---

[5] MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4, str. 400-403.
[6] MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4, str. 462.
[7] KUKLÍK, Jan. *Dějiny československého práva 1945-1989*. Praha: Auditorium, 2011. ISBN 978-80-87284-17-9, str. 66-71.
[8] Tamtéž, str. 152 – 153.

činu výdělečně, což podle § 76 odst. 4 bylo naplněno, hleděl-li si pachatel soustavným pácháním takových trestných činů opatřit alespoň na čas zdroj příjmů, nebo byla-li jiná zvláště přitěžující okolnost, podle § 75 odst. 4 se muselo jednat o okolnost, která zpravidla nebývá spojena s trestným činem a která pro svou důležitost zvyšuje nebezpečnost činu nebo pachatele pro společnost. Základní skutková podstata trestného činu podvodu tedy neobsahovala podmínku dosáhnout jednáním určité výše škody na majetku poškozeného, jako je tomu v současném trestním zákoníku. Kromě skutkové podstaty podvodu obsahoval tento trestní zákon také skutkovou podstatu volebního podvodu, který se týkal pouze výkonu volebního práva.

Po přijetí Ústavy v roce 1960 bylo hlavním cílem změnit obsah trestního práva tak, aby odpovídal ideologickým východiskům daným právě touto Ústavou. Byla tedy nutná rekodifikace trestního práva, přičemž nový trestní zákon byl připraven již v roce 1961. Trestní zákon č. 140 / 1961 Sb. se rozděloval na obecnou a zvláštní část, přičemž zvláštní část obsahovala 12 hlav.[9] Pokud byla podvodem spáchána škoda na majetku socialistickém, posuzovalo se podvodné jednání podle ustanovení § 132 tohoto zákona, kdy podvod patřil mezi trestné činy proti majetku v socialistickém vlastnictví, konkrétně pod trestný čin rozkrádání majetku. Vedle podvodu se sem řadily ještě krádež a zpronevěra. Pokud však podvodem došlo ke škodě na majetku nesocialistickém, bylo podvodné jednání posuzováno podle ustanovení § 250 tohoto zákona. Pro oba případy bylo vyžadováno úmyslné závinění. Podle ustanovení § 250 se trestného činu dopustil ten, kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatil tím, že uvedl někoho v omyl nebo využil něčího omylu. Okolnosmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby bylo spáchání trestného činu podvodu výdělečně nebo způsobením značné škody či jiného zvlášť závažného následku. Trestný čin podvodu byl spáchán výdělečně, pokud si pachatel soustavnou trestnou činností opatřoval po delší dobu alespoň zčásti zdroj příjmů. Tento trestní zákoník byl častokrát novelizován, pro trestný čin podvodu byla významná novela č. 175 / 1990 Sb., kterou došlo k odstupňování výše škody, která byla trestným činem podvodu způsobena. Škodou nikoli nepatrnou se rozuměla škoda dosahující nejméně poloviny nejnižší měsíční mzdy stanovené obecně závaznými právními předpisy, nikoli malou škodou se rozuměla částka dosahující nejméně

[9] KUKLÍK, Jan. *Dějiny československého práva 1945-1989*. Praha: Auditorium, 2011. ISBN 978-80-87284-17-9, str. 405-406.

trojnásobku takové mzdy, větší škodou se rozuměla částka dosahující nejméně desetinásobku takové mzdy, značnou škodou částka dosahující nejméně padesátinásobku takové mzdy a škodou velkého rozsahu částka dosahující nejméně dvousetpadesátinásobku takové mzdy. Novela č. 557 / 1991 Sb. zavedla novou okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to spáchání trestného činu podvodu jako člen organizované skupiny. Novela č. 253 / 1997 Sb. zavedla vedle uvedení v omyl a využití něčího omylu další podvodné jednání spočívající v zamlčení podstatných skutečností. Hranice výše škody pak byly změněny novelou č. 265 / 2001 Sb., kdy škodou nikoli nepatrnou se stejně jako v dnešním zákoníku rozuměla škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč, škodou nikoliv malou škoda dosahující částky nejméně 25 000 Kč, značnou škodou škoda dosahující částky nejméně 500 000 Kč a škodou velkého rozsahu škoda dosahující nejméně částky 5 000 000 Kč. Touto novelou byla také zavedena možnost uvést někoho v omyl či využít něčího omylu i provedením zásahu do programového vybavení počítače nebo provedením jiné operace na počítači, zasahu do elektronického či technického zařízení, včetně zásahu do předmětů sloužících k ovládání takového zařízení vybavených mikročipem, magnetickým, optickým nebo jiným speciálním záznamem, anebo využitím takovéto operace či takového zásahu provedeného jiným.

Snahy o přijetí nového trestního zákoníku probíhaly již v letech 2004 až 2006, ovšem skončily bez úspěchu. Dne 25.2.2008 předložila Vláda České republiky Poslanecké sněmovně návrh nového tresního zákoníku. Poslanecká sněmovna pak tento návrh nové kodifikace trestního práva hmotného schválila 11.11.2008.[10] Dne 8.1.2009 byl pak návrh schválen Senátem[11], posléze by schválen i prezidentem České republiky a to dne 29.1.2009. Trestní zákoník č. 40 / 2009 Sb. („dále jen TZ“) nabyl účinnosti dne 1.1.2010.[12]

---

[10] ŠÁMAL, Pavel. *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila návrh nového trestního zákoníku.* Právní zpravodaj. 2008, č. 12, [online] Dostupné z: https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqhbpxa6s7gezf6427gm&groupIndex=0&rowIndex=0 [citováno: 16.12.2019], ISSN 1212-8694, str. 3-5.

[11] STEINEROVÁ, Zuzana. *Senát schválil nový trestní zákoník.* In: Vláda České republiky [online]. 8.1.2009 [cit.16.12.2019]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/mediacentrum/aktualne/senatschvalilnovytrestnizakonik-51507/.

[12] C. H. BECK. *Prezident schválil návrh trestního zákoníku.* Právní zpravodaj. 2009, č. 36, [online] Dostupné z: https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqhfpxa6s7gm3a&groupIndex=0&rowIndex=0 [citováno: 16.12.2019], ISSN 1212-8694.

2 Trestný čin podvodu v současné právní úpravě

2.1 Majetkové trestné činy

Právo vlastnit majetek je jedním ze základních lidských práv. Podle článku 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, má každý právo vlastnit majetek a vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Ochranu vlastnictví můžeme najít i v evropském a mezinárodním právu, jako příklad lze uvést článek 17 Listiny základních práv Evropské Unie nebo článek 17 Všeobecné deklarace lidských práv.[13] Právě skutkové podstaty majetkových trestných činů chrání zejména vlastnictví, majetek, ale také nehmotné statky.[14]

Trestné činy proti majetku jsou upraveny v hlavě V. TZ a nejsou rozděleny do skupin, ovšem teorie je z hlediska jednání a následku do několika skupin rozděluje. První skupinu tvoří jednání obohacovací, mezi které patří právě podvod, a dále například krádež či zpronevěra; další skupinou jsou jednání poškozovací, kam lze zařadit například poškození cizí věci; třetí skupinou jsou jednání tzv. „furtum usus" neboli neoprávněné užívání, do této skupiny se řadí například neoprávněné užívání cizí věci a poslední skupina zahrnuje získávání prospěchu z trestného činu jiné osoby, do této skupiny lze zařadit legalizaci výnosů z trestné činnosti.[15]

Objektem majetkových trestných činů jsou majetkové zájmy, nejčastěji je chráněno vlastnictví jako takové, ale chráněn je také majetek jako celek, který je objektem právě trestného činu podvodu, jiné majetkové hodnoty, a dále také nerušená držba či užívání věci.[16] *„Jinou majetkovou hodnotou se rozumí majetkové právo nebo jiná penězi ocenitelná hodnota, která není věcí(…).“*[17]

---

[13] Podstatou u obou uvedených článků je právo vlastnit majetek a zákaz svévolného zbavení majetku. V Listině základní práv Evropské unie je navíc upraven veřejný zájem a je také chráněno duševní vlastnictví.
[14] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 630.
[15] Tamtéž, str. 632 – 633.
[16] FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo hmotné - zvláštní část*. Ostrava: Key Publishing, 2008. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-71-7, str. 105.
[17] ŠÁMAL, Pavel. § 134 [Věc a jiná majetková hodnota]. In: ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5, str. 1397.

Majetkové zájmy jsou objektem ochrany také u dalších trestných činů v jiných hlavách TZ. V souvislosti s ochranou majetkových zájmů je problematickým zejména vztah majetkových trestných činů a hospodářských trestných činů, kdy je často nejasné, jaké ustanovení TZ na daný případ použít. Jako příklad lze uvést trestný čin zkrácení daně, poplatku či jiné povinné platby, který nelze posoudit v souběhu s trestným činem podvodu, neboť je jeho zvláštním případem.[18]

Subjektem trestných činů proti majetku může být kdokoliv, někdy je ve skutkových podstatách trestných činů stanoven speciální subjekt, kdy jsou vyžadovány nějaké určité vlastnosti pachatele, příp. jeho určité postavení či způsobilost, jak je tomu například u trestného činu zpronevěry, kdy subjektem tohoto trestného činu musí být osoba, které byla předmětná cizí věc svěřena, pokud by si totiž cizí věc přisvojila osoba, které nebyla svěřena, pak by se jednalo o krádež, a nikoliv o zpronevěru.[19]

Subjektivní stránka trestného činu je znakem skutkové podstaty, který vyjadřuje vnitřní psychický stav pachatele k danému trestnému činu. V České republice platí zásada, že bez zavinění není trestní odpovědnosti.[20] Zaviněním se dle ustanovení § 15 a 16 TZ rozumí vnitřní vztah pachatele trestného činu k porušení nebo ohrožení objektu chráněného trestním zákonem, který je vyvolán způsobem v trestním zákoně. Trestní zákoník rozlišuje dvě formy zavinění, a to zavinění úmyslné a zavinění z nedbalosti.[21] Subjektivní stránka u trestných činů proti majetku pak spočívá zpravidla v úmyslu, přičemž podmínka úmyslného jednání musí být splněna ke všem znakům skutkové podstaty.[22]

U některých majetkových činů však postačí i nedbalost, jako příklad lze uvést legalizaci výnosů z trestné činnosti z nedbalosti dle § 217 TZ.[23]

U majetkových trestných činů nelze při dokazování zavinění vycházet jen ze stanoviska pachatele, ale je třeba posoudit také způsob, jakým byl čin proveden a okolnosti tohoto provedení, neboť pachatel někdy může své vyjádření pouze předstírat, případně nějak modifikovat. I v případě, že se pachatel dozná, je tak nutné zjistit

---

[18] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 630-631.
[19] Tamtéž. Str. 634.
[20] Tamtéž. Str. 631-635.
[21] NOVOTNÝ, František. *Trestní právo hmotné*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4, str. 125.
[22] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 635.
[23] Tamtéž, str. 635.

skutkový stav věci bez důvodných pochybností, neboť by jinak mohlo dojít k záměně za jiný skutek.[24]

Předmětem útoku jsou u majetkových trestných činů často cizí věci, ale nemusí se vždy jednat pouze o věci, neboť třeba právě u trestného činu podvodu mohou být předmětem např. jiné majetkové hodnoty.[25] Co se týče věcí, trestní zákoník nerozlišuje mezi věcmi movitými a nemovitými, ale z povahy některých trestných činů vyplývá, že mohou být spáchány jen na věci movité. S výjimkou trestného činu zneužívání vlastnictví vždy půjde o věc cizí.[26]

Následkem je u majetkových trestných činů způsobení škody na majetku poškozeného. Při stanovování výše škody se vychází z ustanovení § 137 TZ, přičemž u majetkových trestných činů je vždy rozhodná hodnota, o kterou se zmenšil majetek poškozeného.[27] Nestačí však vyjít jen z hodnoty, o kterou se majetek zmenšil, je třeba vzít v potaz i ušlý zisk.[28]

Hranice výše škody se pak stanoví podle ustanovení § 138 odst. 1 TZ, kdy škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč, škodou nikoli malou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 25 000 Kč, větší škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč, značnou škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500 000 Kč a škodou velkého rozsahu se rozumí škoda dosahující nejméně částky 5 000 000 Kč.

Dne 29.11.2019 prošel první čtením v Poslanecké Sněmovně návrh novely TZ na zdvojnásobení částek určující hranice výše škody.[29] Tento návrh vyvstal v souvislosti se současnou ekonomickou situací, kdy dochází ke zvyšování míry inflace, růstu minimální mzdy i průměrné měsíční mzdy, přičemž současné hranice výše škody stále

---

[24] Srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 1671/13, č. 2/2014 USu.
[25] KUCHTA, Josef, Kurs trestního práva, *Trestní právo hmotné, Zvláštní část,* Praha: C.H.Beck, 2009, ISBN: 978-80-7400-047-8, str.137.
[26] Za věci se dle ustanovení § 134 TZ považují i zvířata a oddělné části lidského těla, pokud ze zákona nevyplyne něco jiného, a dále ovladatelné přírodní síly, např. vodní energie.
[27] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 634.
[28] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sp. zn. 4 Tdo 430/2014-58.
[29] POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Návrh skupiny poslanců na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů,* Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2019, Sněmovní tisk 466/0, část č. 1/4, VIII. volební období [online] Dostupné z: https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=466&CT1=0. [cit. 15.2.2020].

korespondují se stavem v roce 2002, kdy se staly účinnými, a podle navrhovatelů se tak rozšiřuje kriminalizace. Touto úpravou by nemělo dojít k neudržitelnému nárustu přestupků proti majetku, neboť v posledních letech se počet těchto přestupků výrazně snížil, a tak mírné zvýšení v následujících letech by nemělo přestupkové komise přehnaně zatěžovat.[30][31] Ačkoliv souhlasím s tím, že úprava hranic výše škody neodpovídá současné ekonomické situaci a také vzhledem k uplatňování zásady subsidiarity trestní represe by bylo vhodné hranice upravit na dvojnásobek, obávám se, zda pak nedojde k většímu nárustu páchání přestupků než se předpokládá, neboť příležitost dělá zloděje, a lidé se nechají snadněji zlákat k porušení zákona, pokud budou vědět, že tím spáchají „pouze" přestupek. Na druhou stranu jsou za přestupky proti majetku často ukládány vysoké peněžní sankce, což by mohlo zase případné pachatele odradit.

Ministryně spravedlnosti dne 26.5.2020 uvedla v rozhovoru pro Českou justici, že v České republice klesá kriminalita.[32] S tímto tvrzením ministryně však nesouhlasím, neboť, jak je patrno z grafu uvedeného dále, jak celková, tak majetková kriminalita od roku 2016 sice klesala, ale v roce 2019 došlo zase k mírnému vzestupu. Bude zajímavé do budoucna sledovat, zda došlo jen k vychýlení v jednom roce nebo bude mít majetková, resp. celková kriminalita nově vzestupný růst. Z grafu je také patrné, že majetkové trestné činy představují značnou část celkové kriminality.

---

[30] C. H. BECK. *Dekriminalizace jednání s bagatelní škodou.* Právní zpravodaj, 2019, č. 304 [online] Dostupné z: https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-documentview.seam?documentId=nrptembrhfpxa6s7gmydi&groupIndex=0&rowIndex=0.[citováno: 15.3.2020], ISSN 1212-8694.

[31] Důvodová zpráva, In: Poslanecká sněmovna České republiky, *Návrh skupiny poslanců na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů,* Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2019, Sněmovní tisk 466/0, část č. 1/4, VIII. Volební období, str. 10-13. [online] Dostupné z: https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=466&CT1=0. [cit. 15.2.2020].

[32] PASEKOVÁ, Eva a DIMUN, Petr. Benešová: Ve vládě jsou úvahy o snižování platů soudců a státních zástupců. [online] 26.5.2020, Dostupné z: https://www.ceska-justice.cz/2020/05/benesova-ve-vladejsouuvahy-snizovani-platu-soudcu-statnich-zastupcu/. [cit. 29.6.2020].

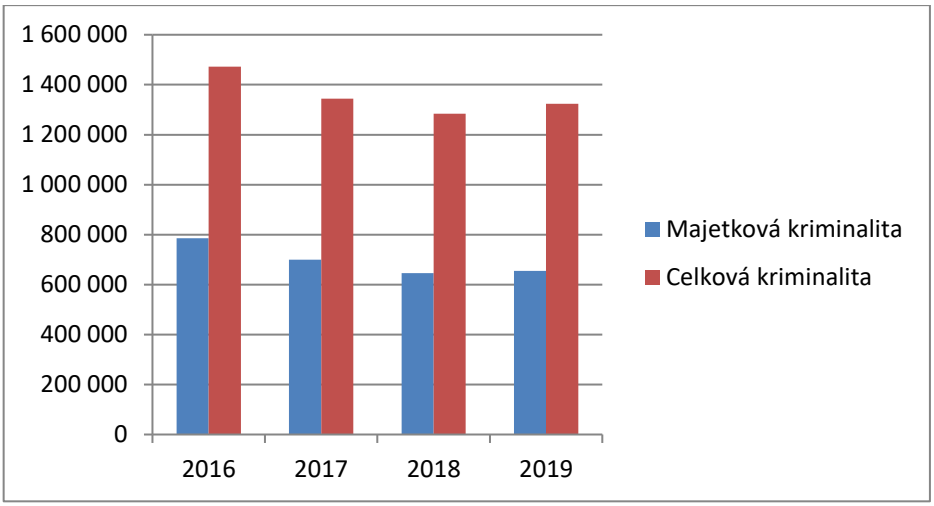

Zdroj dat: POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Statistické přehledy kriminality za rok 2016 až 2019. [online]. Dostupné z: https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx. [cit.26.6.2020].

2.2 Zařazení trestného činu podvodu

Jak je již výše uvedeno, podvod podle ustanovení § 209 TZ se řadí mezi jednání obohacovací. *„Obohacením se rozumí neoprávněné rozmnožení majetku (majetkových práv) pachatele nebo někoho jiného, ať již jeho rozšířením nebo ušetřením nákladů, které by jinak byly z majetku pachatele nebo někoho jiného vynaloženy.“*[33] Obohacení musí být neoprávněné, jelikož není trestným činem podvodu, pokud se někdo obohatí o majetek, na který má nárok.[34] Trestný čin podvodu dále patří mezi trestné činy proti majetku, jejichž skutková podstata chrání majetek jako celek, což znamená, že jsou chráněny všechny části majetku, a tento trestný čin může být spáchán na kterékoliv takové části.[35]

§ 209 Podvod

(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli

[33] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2015, sp. zn. 6 Tdo 142/2015-72.
[34] Srov. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 650.
[35] ŠÁMAL, Pavel. § 209 [Podvod]. In: ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5, str. 2052.

nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,

c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo

d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f).

Trestného činu podvodu mohou být účastny až čtyři osoby, a to pachatel, osoba jednající v omylu, poškozená osoba, tedy osoba, které se sníží majetek o určitou hodnotu, a osoba obohacená, která spácháním trestného činu získá prospěch, přičemž pachatel nemusí vždy být tím, kdo získá prospěch, pachatel může trestný čin pouze spáchat, ale obohatí se někdo jiný, a osoba, která jedná v omylu, nemusí být vždy tou osobou, jejíž majetek bude hodnotově snížen.[36] Někdy se ale uvádí dokonce až pět osob, kdy se ještě rozlišuje mezi osobou uváděnou v omyl a osobou v omylu jednající, neboť pokud má ke spáchání trestného činu podvodu dojít s využitím omylu právnické osoby,

[36] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 650.

musí dojít k tomu, aby jednala v omylu fyzická osoba, která je oprávněna za právnickou osobu jednat.[37]

Jednotlivými znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu a okolnostmi podmiňujícími použití vyšši trestní sazby se budu zabývat v následujících kapitolách.

2.3 Subjekt trestného činu podvodu

Podle ustanovení § 22 odst. 1 TZ je pachatelem trestného činu ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. Ovšem k tomu, aby se někdo stal pachatelem, nestačí, aby naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu, jeho pokusu nebo přípravy, ale musí také naplnit obecné znaky trestněprávní odpovědnosti, mezi které patří věk, příčetnost a u mladistvého také rozumová a mravní vyspělost. Pachatel tak musí v souladu s § 25 a 26 TZ dosáhnout alespoň 15 let věku a musí být příčetný. Fyzická osoba tak může spáchat trestný čin podvodu, pokud jsou naplněny jak znaky skutkové podstaty tohoto trestné činu, tak obecné znaky trestněprávní odpovědnosti.

Trestný čin podvodu může být spáchán také v kvalifikovaných formách součinnosti podle § 23 a 24 TZ, kterými jsou spolupachatelství, organizátorství, návod a pomoc.[38]

Dále může být trestný čin podvodu spáchán nepřímým pachatelem, který spáchá trestný čin prostřednictvím živého nástroje, tedy osoby, která není trestně odpovědná, která jednala v okolnosti vylučující protiprávnost nebo která sama nejednala či nejednala zaviněně, příp. která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky, kterou zákon předpokládá, v těchto případech je trestní odpovědnost těchto osob, prostřednictvím kterých je trestný čin spáchán, buď vyloučena úplně nebo je omezená. Důležitým znakem pro posouzení, zda byl čin spáchán nepřímým pachatelem, je úmysl pachatele spáchat trestný čin prostřednictvím živého nástroje.[39]

Aby byla trestněprávně odpovědná právnická osoba, musí být splněno několik kritérií. Jednání právnické osoby musí být protiprávní, musí jít o jednání jedné z fyzických osob uvedených v ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 418 / 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob (dále jen „ZoTOPO“), tato fyzická osoba musí buď

---

[37] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2000, sp. zn. 8 Tz 136/2000, R 5/2002 tr.
[38] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 299.
[39] Tamtéž, str. 301-305.

jednat v zájmu nebo v rámci činnosti právnické osoby a toto jednání musí být právnické osobě přičitatelné. Přičitatelným jednáním se podle ustanovení § 8 odst. 2 ZoTOPO rozumí jednání orgánů právnické osoby nebo osob uvedených právě v ustanovení § 8 odst. 1 ZoTOPO a nebo jednáním zaměstnance na základě rozhodnutí, schválení, případně pokynu orgánu právnické osoby nebo osob uvedených v § 8 odst.1 ZoTOPO a nebo pokud tyto osoby neprovedly opatření, které měly provést podle jiného předpisu nebo které lze po nich spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu zaměstnance nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřízeny, a nebo neučinily opatření nezbytná k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

Trestní odpovědnost právnické osoby není závislá na trestní odpovědnosti fyzické osoby, a tak právnická osoba může být trestně odpovědná i v případě, kdy se nepodaří zjistit, která konkrétní fyzická osoba jednala přičitatelně k právnické osobě. V daném případě, kterým se zabýval Nejvyšší soud, jednala společnost s.r.o. prostřednictvím fyzické osoby, kterou se nepodařilo zjistit a která jednala v úmyslu získat pro společnost neoprávněný prospěch ve formě snížení nákladů za elektrickou energii a společnost tak byla odsouzena za trestný čin podvodu. Soud prvního stupně usoudil, že z podstaty věci musí jít o fyzickou osobu uvedenou v ustanovení § 8 odst. 1 ZoTOPO, neboť se nedá předpokládat, že by se takového jednání dopustila osoba, která by se společností s.r.o. neměla nic společného a jednání je tak přičitatelné právnické osobě. Nejvyšší soud se se závěrem soudu prvního stupně neztotožnil, neboť soud prvního stupně nejen že neurčil konkrétní fyzickou osobu, případně více fyzických osob, která za společnost jednala, ale ani nedovodil, jaký byl vztah mezi společností a fyzickou osobou a z jakého podnětu fyzická osoba jednala. Pravidlo, že trestní odpovědnost právnické osoby nebrání, nepodaří-li se zjistit, která konkrétní osoba uvedená v ustanovení § 8 odst. 1 ZoTOPO za ní jednala, nelze uplatnit v případě, kdy daným způsobem nejednala některá z uvedených osob, ale třetí osoba jednající např. na základě pokynu od těchto osob. Toto pravidlo lze uplatnit pouze tehdy, že je doložen jednoznačný závěr, že předpokládaným způsobem jednala nutně jedna z fyzických osob uvedených v § 8 odst. 1 ZoTOPO.[40]

[40] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2018, sp. zn. 3 Tdo 487/2018, R 37/2019 tr.

Právnická osoba je od účinnosti novely č.183/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 418 / 2011 o trestní odpovědnosti právnických osob odpovědná za všechny trestné činy kromě těch taxativně stanovených v §7 ZoTOPO. Trestný čin podvodu se v tomto výčtu nenachází, a tudíž může být spáchán právnickou osobou.[41]

2.4 Objekt trestného činu podvodu

Objektem trestného činu podvodu je cizí majetek. *„Majetkem se rozumí soubor všech majetkových hodnot, tj. věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných hodnot.“*[42] Může jít o právo jak z absolutního, tak relativního majetkového poměru. Majetek nelze zaměňovat se jměním, jelikož jmění na rozdíl od majetku tvoří také pasiva, nikoliv jen aktiva.[43][44]

Cizí majetek lze chápat jako majetek, který vůbec není pachatele nebo pachateli sice náleží, ale nikoliv výlučně, jedná se tedy například o majetek ve spoluvlastnictví, přičemž škoda na spoluvlastnictví se týká jen příslušného podílu.[45]

Co se však týče společného jmění manželů, není možné, aby jeden z manželů spáchal trestný čin podvodu na majetku ve společném jmění, jelikož je to vyloučeno už z povahy tohoto instutitu, neboť se nejedná o cizí majetek. Podvodem by ale mohlo být jednání jednoho z manželů spočívající v zamlčení nějakého závazku, který je však vytvořený s fiktivní osobou a není ničím podložený, spočívající v cíli jednoho z manželů snížit hodnotu majetku ve společném jmění, které má být vypořádáno v rámci rozvodového řízení. [46]

2.5 Objektivní stránka trestného činu podvodu

Objektivní stránka trestného činu podvodu tkví v tom, že pachatel uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti a oklamaná osoba

[41] I před novelou mohl být trestný čin spáchán právnickou osobou, neboť byl uvedený v § 7 ZoTOPO, ve kterém byl naopak uveden výčet trestných činů, které může právnická osoba spáchat.
[42] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 631.
[43] ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80 7552-358-7, str. 653.
[44] K jiným právům a penězi ocenitelným hodnotám více v kapitole 2.1.
[45] ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80 7552-358-7, str. 673.
[46] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 11 Tdo 1406/2013-50, R 19/2016 tr.

v důsledku svého omylu nebo v důsledku toho, že se nedozví podstatné skutečnosti, učiní majetkovou dispozici a buď této oklamané osobě anebo jiné osobě, o jejíž majetek jde, vznikne na majetku škoda nikoliv nepatrná, kterou se podle ustanovení § 138 TZ rozumí škoda dosahující částky nejméně 5000 Kč a zároveň dojde k obohacení pachatele, případně jiné osoby.[47]

Z hlediska následku je podvod trestným činem poruchovým, čímž se rozumí, že následkem je porucha, nikoliv pouze ohrožení, a z hlediska účinku je trestným činem výsledečným, neboť zákon vyžaduje vyvolání účinku, tzn. aby došlo k trestému činu podvodu, musí opravdu dojít ke škodě na majetku poškozeného.[48]

Mezi jednáním a následkem musí být příčinná souvislost. Příčinná souvislost pak musí být nejen mezi omylem osoby oklamávané a majetkovou dispozicí, jež tato osoba oklamávaná učiní, ale také mezi obohacením pachatele, případně jiné osoby a škodou, která vznikne na cizím majetku.[49] Pokud tak například dlužník použije předem vyhotovenou listinu potvrzující splnění dluhu, kterou potajnu odcizil, ve sporu s věřitelem, i když ke splnění dluhu nedošlo, nemůže se jednat o trestný čin podvodu, neboť škoda nebyla způsobena v důsledku omylu věřitele či další osoby.[50]

Trestný čin podvodu lze spáchat jak na fyzické, tak na právnické osobě, ovšem jelikož za právnickou osobu musí vždy jednat fyzická osoba, musí být např. uvedena v omyl právě tato fyzická osoba, která má oprávnění jednat za právnickou osobu.[51]

Omylem se rozumí rozpor mezi představou a skutečností, a může jít o skutečnost minulou, přítomnou i budoucí, ale o omyl jde i tehdy, když osoba, na které je podvod pachán, nemá o skutečnosti vůbec žádnou představu anebo si myslí, že nemusí mít žádnou obavu.[52] O omyl se může jednat třeba v případě, kdy fyzická osoba oprávněná jednat v zastoupení právnické osoby neví o úkonu učiněném jménem právnické osoby, protože jej místo něj učinil jiný pracovník právnické osoby, který k tomu oficiálně oprávněn nebyl.[53]

---

[47] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3, str. 647.
[48] Tamtéž, str. 147.
[49] Srov. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2000, sp. zn. 8 Tz 136/2000, R 5/2002 tr.
[50] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1038/2006.
[51] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2003, sp. zn. 5 Tdo 648/2003.
[52] ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, str. 774.
[53] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23.7.2010, sp. zn. 40 T 3/2006.

O **uvedení v omyl** jde tehdy, když pachatel předstírá okolnosti, které nejsou souladné se skutečným stavem. Uvedení v omyl může být způsobeno jak pasivním, tak aktivním jednáním, ale i konkludentně.[54]

Vzhledem k tomu, že si dnešní svět už ani neumíme představit bez komunikačních technologií, považuji za vhodné zmínit, že podle § 120 TZ lze někoho uvést v omyl či využít něčího omylu lze i provedením zásahu do počítačových informací nebo dat, zásahu do programového vybavení počítače nebo provedením jiné operace na počítači, zásahu do elektronického nebo jiného technického zařízení, včetně zásahu do předmětů sloužících k ovládání takového zařízení, anebo využitím takové operace či takového zásahu provedeného jiným. Často tak dochází k používání podvodných technik za účelem získání bezpečnostních hesel, přihlašovacích údajů a dalších citlivých údajů a informací, a to zejména prostřednictvím uvedení osoby v omyl. Jednou z těchto technik je „phishing" neboli technika „rybaření", kdy jsou buď prostřednictvím internetové nebo mobilní sítě rozesílány zprávy, které mají za cíl uvést někoho v omyl, tedy např. obsahují informací o tom, že oklamávaný vyhrál nějakou cenu a dále obsahují odkaz na webovou stránku, kde oklamávaný vypíše své přihlašovací údaje, případně jiné údaje s citlivým obsahem, a tyto údaje získá útočník, který je pak může využít ke svému prospěchu a spáchat tak trestný čin podvodu. Další technikou je „pharming" neboli technika „farmaření", která probíhá méně nápadnou metodou, kdy je napadán systém domenových jmen, účelem je tady taktéž získání citlivých údajů. V tomto případě se však bude jednat o jednočinný souběh trestného činu podvodu s trestným činem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací, neboť na rozdíl od první techniky musí u této techniky útočník překonat bezpečností opatření. Aby šlo o trestný čin podvodu, musí být zároveň však splněna jak podmínka obohacení sebe nebo jiného, tak vzniku škody na cizím majetku.[55]

Na rozdíl od uvedení v omyl, při **využití omylu** pachatel k vyvolání omylu nikterak nepřispěje, ale pouze využije omylu někoho jiného a jedná tak, aby sebe nebo někoho

---

[54] ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80 7552-358-7, str. 774.

[55] DVOŘÁK, Marek. *Phishing, pharming a jejich trestněprávní postih*. Trestněprávní revue. 2018, č. 4, ISSN: 1213-5313, str. 84-89.

jiného obohatil.[56] V daném případě, kterým se zabýval Nejvyšší soud, šlo o to, že obviněný v úmyslu obohatit se objednal a odebral v postavení vedoucího skladu náhradních dílů dané společnosti náhradní díly od jiné obchodní společnosti na osobní vozidlo na základě faktury a dodacího listu, které ale nepředal k zaúčtování ani k úhradě dané obchodní společnosti. Podle obviněného nebyla soudy nižších stupňů vyřešena otázka, zda od samého počátku jednal se záměrem obohatit sebe nebo jiného, navíc nesouhlasil s výrokovou částí rozsudku soudu prvního stupně, podle které obviněný náhradními díly pokryl část svých závazků vůči svému zaměstnavateli, čímž je podle obviněného vyloučeno jeho obohacení. Podle Nejvyššího soudu jednal obviněný v úmyslu dorovnat inventurní schodky ve skladu, když získané zboží fyzicky převedl do skladu, ale doklady o jejich pořízení nepředal k zaúčtování ani nezavedl do skladové evidence. Tímto dorovnáním obviněného došlo k naplnění znaku skutkové podstaty obohacení, neboť jeho cílem bylo vyhnout se následkům z dohody o odpovědnosti za škodu způsobenou na svěřených věcech, přičemž jiné osobě způsobil škodu.[57]

Zamlčením podstatných skutečností se pak rozumí situace, kdy pachatel při svém jednání neuvede skutečnosti, které jsou důležité, rozhodující pro rozhodutí poškozeného. Často jde o skutečnosti, o kterých kdyby poškozený věděl, neuzavřel by s pachatelem smlouvu.[58]

Zamlčení podstatných skutečností není vyloučeno ani v souvislosti s prodejem bytu, kdy prodávající umožní kupujícímu jeho řádnou prohlídku, ale při níž nelze zjistit závažné vady, o kterých kdyby kupující věděl, tak by ke koupi bytu z jeho strany nedošlo. Příkladem je i zásah do písemností orgánů státní správy za účelem zatajení těchto vad.[59]

2.5.1 K určování výše škody způsobené trestným činem podvodu

Podle ustanovení § 137 TZ se při stanovení výše škody vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Nelze-li takto

---

[56] ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, str. 674.

[57] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1610/2010.

[58] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 648.

[59] Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2005, sp. zn. 8 Tdo 833/2005, R 36/2006 tr.

výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení věci v předešlý stav.

V případě, že byla uzavřena kupní smlouva, nelze při určení výše škody u podvodu bez dalšího vycházet pouze ze sjednané kupní ceny, neboť ta nemusí vždy odpovídat ceně obvyklé a vzhledem k ustanovení § 137 TZ je škodu určit na základě skutečné hodnoty věcí, které mají být na základě smlouvy prodány.[60]

Ovšem *„pokud by kupující se znalostí skutečného stavu nabízeného zboží toto vůbec nezakoupil, pak je za způsobenou škodu nutno považovat celou finanční částku vylákanou takovým jednáním pachatele.“*[61] Pokud pachatel předstírá u zboží jiné vlastnosti, než zboží reálně má a uvede tak kupujícího v omyl, je nutné vycházet z celkové ceny, kterou kupující zaplatil za zboží, ohledně kterého byl uveden v omyl. V tomto konkrétním případě obviněný nabízel výrobní linku, která měla podstatné technické závady a soudy nižších stupňů vyšly při výpočtu výše škody z výpočtů nákladů na spotřebovaný materiál, ovšem to je podle Nejvyššího soudu rozhodné pro určení, o co se obviněný obohatil, nikoli však pro určení výše škody, která byla tímto trestným činem způsobena.[62] Částka, která je určena jako výše způsobené škody se tak nemusí rovnat částce, o kterou se pachatel obohatil.

I v případě škody na majetku odlišném od věcí, je třeba pro určení výše škody použít cenu obvyklou v době a místě činu, přičemž k jejímu určení je třeba použít zvláštních předpisů. Při určování škody však nelze brát v potaz skutečnosti, které nastaly až po tom, co byl trestný čin podvodu dokonán, neboť podle Nejvyššího soudu jsou relevantní pouze ty skutečnosti reálně existující při způsobení škody.[63]

Trestný čin podvodu však lze také spáchat tak, že ten, kdo není plátcem daně z přidané hodnoty, úmyslně od odběratelů vyláká ceny navýšené právě o daň z přidané hodnoty. V takovém případě je pak škodou právě ta částka, kterou pachatel účtoval jako daň z přidané hodnoty. I v tomto případě platí, že při určování výše škody není vůbec podstatné, jestli poškozený uplatnil odpočet a případně v jaké výši, neboť nejsou podstatné skutečnosti, která nastaly po dokonání trestného činu podvodu.[64]

---

[60] Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 6 Tdo 545/2009.
[61] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2009, sp. zn. 8 Tdo 440/2009, R 20/2010 tr.
[62] Tamtéž.
[63] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1298/2013.
[64] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1601/2016.

V některých případech bude samozřejmě třeba k určení ceny obvyklé přibrat znalce k vypracování znaleckého posudku, příp. alespoň vyžádat odborné vyjádření, ale nejedná se o obligatorní postup a soud může sám určit, co je cenou obvyklou.[65]

Problematickým se také ukázalo být určování výše škody v souvislosti s neoprávněným odběrem elektrické energie. Způsob stanovení škody je upraven podzákonnou vyhláškou, podle Ústavního soudu však výpočet škody na základě vyhlášky nepostačuje v trestním právu. Výše škody vypočtená podle vyhlášky totiž často neodpovídá škodě skutečné a poškozený by tak snadno mohl získat víc, než mu skutečně náleží. I v civilním řízení platí, že pokud soud dojde k tomu, že postup podle vyhlášky by byl v rozporu se zákonem, nemusí prováděcí právní předpis aplikovat a můžou škodu určit pomocí zjistitelných výpočtů nebo znaleckými posudky. Tím spíš to platí v trestním právu, které je ovládáno zásadou materiální pravdy. Ve věcech trestních také platí, že v těchto případech určování škody by měl být znalec přibrán vždy. Jeho případné nepřibrání musí být vždy náležitě odůvodněno a vždy o něm musí být rozhodnoto na základě zvlášť závažných důvodů.[66]

Z výše uvedených případů tedy vyplývá, že není vždy jednoduché určit konkrétní výši způsobené škody, a to i přesto, neboť je třeba i správně vyhodnotit, které skutečnosti je třeba při stanovování škody zohlednit a nezaměnit škodu s obohacením. Je však žádoucí, aby škoda byla vždy určena naprosto přesně, neboť u trestného činu podvodu je toto určení podstatné i pro to, zda dojde k naplnění základní skutkové podstaty nebo kvalifikované skutkové podstaty. V závěru pak může pachatel odpovídat za nižší škodu, než kterou reálně způsobil, neboť pokud nepodá odvolání, příp. dovolání státní zástupce, nemůže už dojít k prolomení zásady zákazu reformationis in peius.[67]

2.5.2 K možnosti poškozeného vyvarovat se omylu

V daném případě, kterým se zabýval Nejvyšší soud, šlo o to, že obviněný byl převeden ze služebního místa u Policie České republiky na Inspekci ministerstva vnitra a řediteli této Inspekce předal žádost o přiznání náhrad v souvislosti se změnou služebního místa, přičemž v úmyslu podvodně vylákat finanční prostředky uvedl nesprávné údaje o rodinných poměrech a následně v určitém období, po které byl

[65] Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. 5 Tdo 198/2005.
[66] Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. I. ÚS 3363/14, č. 86/2016 USn.
[67] JELÍNEK, Jiří:*Trestní právo procesní.* 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges 2018, Student (Leges), ISBN 978-80-7502-278-3, str. 641.

ustanoven na služební místo na Policejním Prezidiu České republiky, předkládal ředitelům vyúčtování náhrad související se vznikem a změnami služebního poměru také s nepravdivými údaji o rodinných poměrech za účelem podvodného vylákání finančních prostředků. Obviněný byl tak uznán dvěma přečiny podvodu. Obviněný se bránil tím, že označil za odpovědného služebního funkcionáře, neboť on finanční prostředky nabyl na základě rozhodnutí takového finančního funkcionáře v dobré víře. Podle obviněného měl služební funkcionář nastudovat zákonné podmínky tak, aby zjistil, že obviněný nárok na náhrady nemá. Podle Nejvyššího soudu České republiky však to, že nadřízení důvěřují jím uvedeným údajům a nemají tak podezření, že by takové údaje byly nepravdivé, nezbavuje obviněného viny. To, že osoba oklamaná měla možnost si zjistit skutečný stav věci, neznamená, že nemůže dojít k ovlivnění jejího rozhodnutí podvodným jednáním pachatele. Vůbec tedy není podstatné, zda si poškozený může informace ověřit nebo nikoliv, podstatným zůstává to, že pachatel jednal podvodně za účelem dosažení obohacení. Nejvyšší soud České republiky také dovodil, že skutková podstata trestného činu podvodu nemá blanketní ani odkazovací charakter a pokud se v popisu pachatelova skutku objeví nějaká odkaz na právní předpis, nutno to považovat jen za podrobnější vymezení skutkových okolností.[68]

Za uvedení v omyl lze považovat i takové jednání pachatele, který ke svému obohacení vytvoří situaci záměrně vyvolávající pocit důvěry u poškozeného, který pak zneužije ve svůj prospěch. Tento pocit důvěry je snadné vyvolat zejména tehdy, pokud je pachatel zkušenější nebo je-li poškozený například již ve vysokém věku nebo má nějakou psychickou či rozumovou poruchu. Uvedení v omyl navíc nemusí být pouze jednorázové konání, ale může se skládat z více úkonů, jejichž cílem je navodit důvěru poškozeného a následně využít této důvěry pro své obohacení. V daném případě, kterým se zabýval Nejvyšší soud, šlo o to, že obviněný byl zaměstnancem a manažerem společnosti, která se zabývala prodejem bytu, a poškozeným byl sedmdesátiletý muž, který byl navíc osamělý a bylo tak pro něj snadné důvěřovat odborníkovi. Pachatel navíc dále zpevňoval důvěru poškozeného tím, že mu kupoval vstupenky na různě akce apod. Z poškozeného obviněný pak v důsledku zvýšené důvěry vylákal mimo kupní cenu za byt i částku, na kterou neměl nárok.[69]

---

[68] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1051/2017.
[69] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. 8 Tdo 97/2018, R 19/2019 tr.

S těmito závěry Nejvyššího soudu se naprosto ztotožňuji, neboť kdyby se nejednalo o trestný čin pokaždé, kdy by se prokázalo, že si osoba oklamávaná nezjistila informaci, kterou si zjistit mohla a která by vedla k odhalení podvodu nebo případně dostatečně neprověřil informaci poskytnutou pachatelem, ztrácela by ochrana proti podvodu poněkud svůj smysl, neboť lidské bytosti jsou stvoření omylná a důvěřivá a jak z výše uvedených případů vyplývá, často k podvodu dojde právě na základě ať už přirozené nebo pachatelem úmyslně vytvořené důvěry osoby oklamávané v pachatele, kdy osoba oklamávaná nepovažuje za nutné informaci ověřit.

2.5.3 Ke spáchání trestného činu podvodu vylákáním plnění k úhradě dluhu

Nemusí se zdát spravedlivé, pokud by mělo být za trestný čin podvodu považováno i jednání, kdy osoba, ač podvodně, vyláká z jiné osoby, která má vůči ní dluh, plnění rovnající se tomuto dluhu.

Nejvyšší soud se zabýval případem, kdy byl obviněný M.K. uznán vinným trestným činem podvodu a obviněný J.R. uznán vinným z pomoci k trestnému činu podvodu, neboť obviněný M.K. vylákal od poškozené částku 1 238 000 Kč a ujistil ji, že po složení částky 1 200 000 Kč na jeho účet jí předá na příslušném katastrálním pracovišti písemnosti, které k tomuto účelu poskytl obviněný J.R., jednalo se např. o písemná prohlášení o vzdání se zastavního práva apod., ovšem od počátku tak neměl v úmysl učinit. Podle obviněných nemohla vzniknout ani škoda nikoli nepatrná, neboť sice došlo k podvodnému jednání, ale došlo pouze ke snížení společných závazků patřících do společného jmění manželů, tj. poškozené a jejího manžela, které měli vůči obviněnému J.R. Podle Nejvyššího soudu však trestnost činu nelze vyloučit tím, že pachatel má vůči poškozenému majetkový nárok, neboť takový závěr lze použít jen tehdy, pokud se jedná o užití podvodného jednání vedoucího k vylákání určitého plnění, na který má pachatel právní nárok. To se však netýká tohoto případu, neboť poškozená plnila zavázek, který měla vůči obviněnému J.R. a ne závazek vůči obviněnému M.K. O trestný čin podvodu může jít tedy v případě, kdy pachatel vyláká od poškozeného prostřednictvím podvodu plnění související s jiným závazkem (ať už skutečně existujícím nebo pouze domnělým) a dlužník o tom neví, naopak o trestný čin podvodu se nemůže jednat v případě, kdy

věřitel vyláká prostřednictvím podvodu od dlužníka skutečně existující dluh a dlužník vědomně plní tento dluh, přičemž tak činí v omylu.[70]

Ke stejnému názoru se Nejvyšší soud přiklonil i v případě, kdy obviněný byl odsouzen soudem prvního stupně za pokračování trestného činu podvodu. Obviněný měl s nejmenovanou společností uzavřenou dohodu o spolupráci, na jejímž základě měl zprovoznit výrobní linku. Obviněný v úmyslu obohatit se nad rámec svého oprávnění obchodoval s briketami včetně surovin na jejich výrobu ke svému prospěchu bez vědomí vlastníka výrobní linky a následně požadoval po společnosti proplacení faktur a uvedl v omyl ekonoma jiné společnosti předstíráním, že je oprávněn jednat za výše uvedenou společnost a žádal ho o vrácení finanční jistiny. Obviněný tvrdil, že pokud by to byl on, kdo faktury skutečně předložil, požadoval by jen takovou úhradu odpovídající plnění dodavatelům a navíc tvrdil, že měl nárok na podíl na zisku z prodeje výrobní linky, neboť ta následně výrobní linku prodala. Podle Nejvyššího soudu obviněný skutečnou pohledávku vůči společnosti neměl a jednalo se tak pouze o dluh domnělý, jen se pokusil vylákat peněžní prostředky pro své obohacení prostřednictvím falešných faktur, přičemž případné náklady obviněného zohlednil soud prvního stupně při výpočtech škody a podle Nejvyššího soudu se tak skutečně jednalo o o trestný čin podvodu.[71]

2.6 Subjektivní stránka trestného činu podvodu

Trestný čin podvodu vyžaduje zavinění ve formě úmyslu. Musí se jednat alespoň o úmysl nepřímý a musí se vztahovat ke všem znakům skutkové podstaty. Podvodný úmysl musí mít pachatel už v době svého jednání, aby se jednalo o podvod.[72] Pokud vůle pachatele není přítomna v době činu, nemá pro posouzení zavinění žádný význam.[73]

Subjektivní stránka trestného činu podvodu musí být vždy dostatečně vyjádřena i v usnesení zahajujícím trestní stíhání, neboť od počátku musí být jasné, že obviněný jednal s cílem uvést někoho v omyl, využít něčího omylu nebo případně zamlčet

---

[70] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2008, sp. zn. 11 Tdo 1196/2007.
[71] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 3. 2019, sp. zn. 3 Tdo 83/2019.
[72] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 650.
[73] ŠÁMAL, Pavel. § 15 [Úmysl]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník (EVK). 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5, str. 211.

podstatné skutečnosti a v důsledku toho se obohatit na majetku jiné osoby. Pokud tento úmysl chybí, nemůže se jednat o trestný čin podvodu. Například v případě prodeje nelegálně získaných automobilů by šlo o podvod tehdy, kdy by pachatel uvedl jinou osobu v omyl tím, že by v ní vzbudil zdání, že automobil, který ji prodává, nabyl legálně, za tento automobil získal od osoby uvedené v omyl peněžité prostředky a osobě uvedené v omyl by byl následně automobil odebrán v důsledku odhalení jeho nelegálního původu a vznikla by jí tak škoda. Pokud by pachatel neměl v úmyslu odhalení nelegálního nabytí automobilu, v důsledku kterého by osobě oklamávané vznikla škoda, nemohlo by se jednat o podvod, ale jednalo by se o legalizaci výnosů trestné činnosti.[74]

V případě podvodu při uzavírání leasingové smlouvy však nestačí pouze dokázat, že pachatel měl podvodný úmysl uvést někoho v omyl, využít něčího omylu nebo zamlčet podstatné skutečnosti, tedy např. neuvést skutečné údaje o finanční situaci, v důsledku toho se obohatit a způsobit tak škodu na majetku jiné osoby, ale je potřeba také dokázat, že již v době uzavírání smlouvy mohl vědět nebo mohl předvídat, že nebude schopný plnit podmínky vyplývající z leasingové smlouvy a byl s tím srozuměn.[75]

2.7 Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

Ve výše uvedených kapitolách jsem se zabývala obligatorními znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu. Aby se vůbec jednalo o trestný čin, a nikoliv pouze o přestupek, musí pachatel svým jednáním naplnit všechny znaky základní skutkové podstaty. U trestného činu podvodu najdeme také kvalifikované skutkové podstaty. Kvalifikovaná skutková podstata obsahuje základní skutkovou podstatu a o nějaký další znak ji rozšiřuje. Tento znak určuje vyšší stupeň škodlivosti a nebezpečnosti trestného činu.[76]

Od okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby je třeba odlišit okolnosti přitěžující upravené v ustanovení § 42 TZ. Při stanovení druhu a výměry trestu sice soud přihlíží jak k okolnostem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby, tak k okolnostem přitěžujícím, ovšem uplatňuje se zásada zákazu dvojího přičítání téže

[74] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 4 To 7/2013, R 12/2014 tr.
[75] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2001, sp. zn. 3 Tz 194/2001, R 47/2002 tr. Je pravděpodobné, že nyní by byl tento skutek posuzován podle ustanovení o úvěrovém podvodu.
[76] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 162-164.

okolnosti, kdy podle ustanovení § 39 odst. 4 TZ nelze k okolnosti, která je zákonným znakem trestného činu, včetně okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby nelze přihlédnout jako k okolnosti polehčující nebo přitěžující. Za obecně uznávanou výjimku z této zásady se podle Gřivny považuje zejména u majetkových deliktů, tedy i trestného činu podvodu, způsobení škody ve vyšším množství, které mnohonásobně převyšuje jak hranici výše škody stanovené jak ve zvláštní skutkové podstatě, tak hranice výše škody stanovené v kvalifikovaných skutkových podstatách. Pak je možné přihlédnout při spáchání škody např. ve výši miliardy korun českých k okolnosti použití vyšší sazby spočívající ve spáchání škody ve velkém rozsahu a zároveň k přitěžující okolnosti spočívající ve způsobení vyšší škody.[77]

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby mají vliv také na kategorizaci trestných činů, neboť obecně se podle ustanovení § 14 TZ trestné činy dělí na přečiny a zločiny. Za přečiny označuje trestní zákoník všechny nedbalostní trestné činy a úmyslné trestné činy s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny pak ještě dále dělí na zločiny, kterými jsou všechny trestné činy, které nejsou přečiny, a zvlášť závačné zločiny, kterými jsou úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně 10 let. Pokud pachatel naplní znaky základní skutkové podstaty, jsou horní hranicí trestní sazby dvě léta, tudíž půjde o přečin podvodu. Jelikož okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby mění hranice trestní sazby, může dojít jejich naplněním také ke změně kategorizace trestného činu podvodu z přečinu na zločin, příp. zvlášť závažný zločin.

Co se týče výše způsobené škody, okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby jsou spáchání větší škody, značné škody nebo škody velkého rozsahu. Jak už je uvedeno v kapitole 2.1., podle ustanovení § 138 TZ se větší škodou rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč, značnou škodou škoda dosahující nejméně 500 000 Kč a škodou velkého rozsahu škoda nejméně 5 000 000 Kč, přičemž v případě způsobení větší škody a značné škody půjde vzhledem k horní hranici trestní sazby a k ustanovení § 14 TZ o spáchání přečinu podvodu a v případě způsobení škody velkého rozsahu už o spáchání zvlášť závažného zločinu podvodu.

Za další okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby se považuje skutečnost, že trestný čin podvodu spáchal pachatel, který byl v poslední třech letech za takový čin

---

[77] GŘIVNA, Tomáš, ŠIMÁNOVÁ, Hana. *Zákaz dvojího přičítání téže okolnosti u majetkových trestných činů.* Trestněprávní revue. 2019, č. 11-12, ISSN 1213-5313, str. 221-225.

odsouzen nebo potrestán. Jedná se tedy o recidivu pachatele, neboť pachatel spáchá trestný čin podvodu, ačkoliv byl za něj v posledních třech letech pravomocně odsouzen. Recidivu je nutné odlišovat tzv. „zdánlivou recidivu“, kdy pachatel spáchá trestný čin v době po vyhlášení rozsudku, před nabytím právní moci tohoto rozsudku.[78] Při naplnění této okolnosti půjde o přečin podvodu.

Spáchání trestného činu podvodu jako člen organizované skupiny je další okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby. Organizovanou skupinou se podle ustanovení § 129 TZ rozumí společenství nejméně tří trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na soustavné páchání úmyslné trestné činnosti. Podle judikatury je organizovaná skupina kvalifikovaným případem spolupachatelství případně i účastenství na trestném činu a nemusí mít trvalejší charakter a může tak spáchat i ojedinělý jednorázový trestný čin. Součinnost osob na realizované trestné činnosti musí vykazovat takovou míru plánovitosti jejího průběhu a tomu odpovídající podrobné rozdělení a koordinaci úloh jednotlivých okolností tak, že by tyto okolnosti význačně zvyšovaly pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu, a tak i vlastně jeho nebezpečnost.[79] Horní hranice trestní sazby je osm let, při naplnění této okolnosti bude tedy trestný čin podvodu kvalifikován jako zločin.

Stejné rozmezí trestní sazby se uplatní i tehdy, pokud trestný čin podvodu spáchá osoba, která má zvlášť ulouženou povinnost hájit zájmy poškozeného. Za zvlášť uloženou povinnost se považuje taková povinnost, která vyplývá buď z právního předpisu nebo ze smlouvy, je stanovena jako hlavní úkol pachatele pečovat o zabezpečování zájmů poškozeného. Nelze ji zaměňovat s povinností spravovat cizí majetek.[80]I při naplnění této okolnosti půjde jako v případě spáchání trestného činu podvodu jako člen organizované skupiny o zločin.

Stav ohrožení státu nebo válečný stav můžou být vyhlášeny dle čl. 2 odst. 1 ústavního zákona o bezpečnosti České republiky, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty

---

[78] CHROMÝ, Jakub. *K právnímu pojetí recidivy v novém trestním zákoníku*. Trestněprávní revue. 2009, č. 11, ISSN 1213-5313, str. 325-331.
[79] Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 7. 1985, sp. zn. 11 To 51/85, R 45/1986 tr.
[80] Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 5 Tdo 1454/2003.

nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně. Spáchání trestného činu podvodu za těchto stavů, za živelné pohromy nebo jiné údalosti vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek je okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby a půjde o zločin.

Spáchání trestného činu podvodu v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu (§ 312d) nebo vyhrožování teroristickým trestným činem (§ 312f) je poslední okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby u trestného činu podvodu. Podle ustanovení § 24 odst. 1 písm.c) TZ je účastníkem na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu, kdo úmyslně umožní nebo usnadní jinému spáchání trestného činu zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, vylákáním poškozeného na místo činu, hlídáním při činu, radou, utvrzováním v předsevzetí nebo slibem přispět po trestném činu (pomocník). Lze tedy dovodit, že tuto okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby naplní např. ten, kdo podvodným jednáním obstará peněžní prostředky, z nichž část použije na podporu teroristickém skupiny. Vzhledem k závažnosti tohoto jednání je stanovena horní hranice trestní sazby na 10 let a jedná se tak už o zvlášť závažný zločin.

2.8 K pokračování trestného činu podvodu

Pokračováním trestného činu je podle § 116 TZ takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.

Zajímavá otázka se nabízí v souvislosti s tím, zda se bude jednat o pokračování trestného činu podvodu i v případě, kdy pachatel pachatel jednou vyláká přímo peníze a jindy nějakou věc, kterou poté prodá, aby peníze získal.

V případě, kterým se zabýval Nejvyšší soud, spáchal obviněný trestný čin podvodu, tím, že od společnosti vylákal televizi, ale nehodlal splácet kupní cenu. Proti rozsudku soudu první stupně, kterým byl obviněný uznán vinným, podal stížnost pro porušení zákona ministr spravedlnosti, uváděl, že obviněný byl jiným okresním soudem též odsouzen pro trestný čin podvodu a obou podvodných jednání se dopustil v době od listopadu 1995 do ledna 1996, tedy relativně krátkém období, přičemž se jednalo o obdobnou trestní činnost a bylo možno dovodit i jednotný záměr obviněného. Podle ministra spravedlnosti tak došlo k tomu, že obviněný byl dvakrát odsouzen za tentýž

skutek, neboť se jednalo o pokračování trestného činu. Bylo zjištěno, že obviněný vylákal od pěti různých osob peníze či jiné předměty pro své obohacení, přičemž obviněný sám uvedl, že byl bez peněz a snažil se je v této době získat jakýmkoli způsobem. Podle Nejvyššího soudu se skutečně jedná o pokračování trestného činu podvodu, neboť jsou splněny veškeré podmínky včetně souvislosti v předmětu útoku, neboť stačí, pokud je tato souvislost blízká, nemusí se vyloženě jednat o totožný předmět útoku. Ačkoliv obviněný tedy kromě peněz vylákal také televizory a krmivo pro psy, za které následně získal peníze prodejem, bude se jednat o pokračování, neboť je dostačující, že obviněný nakonec získal i za uvedené předměty peníze, což bylo od počátku záměrem.[81]

2.9 K zásadě subsidiarity trestněprávní represe

Trestní právo je však ovládáno zásadou subsidiarity trestní represe, která je v trestním zákoníku zakotvena v ustanovení § 12 odst. 2 následovně: Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené tak lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

Tato zásada vychází z principu ultima ratio, jehož podstata spočívá v tom, že zákonodárce musí zvážit, zda nepostačují jiné, méně závažné prostředky ochrany, než vytvoří normu trestního práva, což znamená, že nástroje trestního práva by vždy měly být používány až jako krajní prostředek ochrany.[82]

Společenskou škodlivost však nelze považovat za zákonný znak trestného činu, je třeba ji brát jako hledisko při uplatňování zásady subsidiarity trestní represe a je nutné ji zvažovat vždy v konkrétním případě, nelze ji určit obecně a je nutné posoudit povahu a závažnost spáchaného trestného činu s ohledem na § 39 odst. 2 TZ. Uplatňování této zásady je možný u méně závažných trestných činů, není však vyloučen ani v případě těch závažnějších, pokud lze učinit závěr, že není veřejný zájem na trestním stíhání.[83]

---

[81] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2001, sp. zn. 4 Tz 236/2001.
[82] KANDOVÁ, Katarína. *Nad zásadou subsidiarity trestní represe (nejen) u majetkových trestných činů ve světle recentního rozhodnutí Ústavního soudu.* Právní rozhledy. 2017, č. 17, ISSN 1210 6410, str. 581-589.
[83] Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, R 26/2013 tr., srov. s usnesením Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2019, sp. zn. 6 Tdo 739/2019.

Podle Ústavního soudu České republiky nelze používat trestní právo k uplatňování soukromoprávních subjektivních práv, pokud nejsou splněny všechny předpoklady pro vznik trestněprávní odpovědnosti. V daném případě šlo o to, že stěžovatelka byla odsouzena za trestný čin zpronevěry a trestný čin podvodu, jelikož se zavázala převzít od dvou lidí štěňata, která měla prodat a tyto získané peněžní prostředky předat zpět, přičemž je zpět nepředala a jedno štěně si navíc nechala, čímž způsobila škodu. Dále na základě kupní smlouvy převzala fenu, ačkoliv věděla, že kupní cenu nebude moci uhradit. Stěžovatelka měla za to, že při zjišťování skutkového stavu nebyly aplikovány mimotrestní právní normy, které měly být aplikovány ke zjištění skutkového stavu, konkrétně občanský zákoník a zejména pak ustanovení o příkazní smlouvě a ustanovení o kupní smlouvě, a ona byla odsouzena za jednání, které podle ní nenaplnilo znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry a trestného činu podvodu. Nejvyšší soud na svou obranu použil argument, že stěžovatelka ve své stížnosti používá skutková zjištění odlišná od těch, ke kterým dospěly obecné soudy, a od nich odvíjí hmotněprávní vady. Ústavní soud se přiklonil na stranu stěžovatelky, neboť jelikož nedošlo k aplikaci soukromoprávních norem, a to zejména norem závazkového práva, z výsledků dokazování nelze dovodit, k jak vysoké škodě skutečně došlo a tím pádem nelze na základě takto zjištěného skutkového stavu rozhodnout, že skutečně byly spáchány trestné činy.[84]

Pro objasnění skutkového stavu bez důvodných pochybností je tak třeba vycházet i z norem soukromoprávních, aby bylo možné posoudit, zda vůbec došlo k naplnění všech znaků určitého trestného činu. V případech týkajících se vlastnictví a majetku bude třeba vždy zvážit, zda k ochraně nestačí prostředky například práva občanského či práva obchodního, příp. práva správního.

[84] Nález Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04, 42/2004 Usn.

3 Vývojová stadia trestného činu podvodu

3.1 Obecně k vývojovým stádiím trestného činu

Pachatel, který má úmysl spáchat trestný čin, typicky prochází určitými vývojovými stadii, než čin plně dokoná a někdy k jeho úplnému dokonání ani nemusí dojít, přesto může být za své jednání pachatel potrestán. „*V časové posloupnosti se jedná o pojetí myšlenky spáchat trestný čin, projev myšlenky spáchat trestný čin, přípravu k trestnému činu, pokus trestného činu, dokonaný trestný čin.“*[85] První dvě fáze nejsou pro trestné právo podstatné[86]. Všechny tyto fáze se vztahují jen na úmyslné trestné činy, tedy i na trestný čin podvodu, neboť z podstaty věci nepřichází u nedbalostních trestných činů příprava nebo pokus v úvahu. Přípravu trestní zákoník dokonce omezuje jen na zvlášť závažné zločiny, a navíc to musí trestní zákoník výslovně stanovit. Spáchání úmyslného trestného činu však nemusí procházet všemi vývojovými stádii, někdy je i těžké je od sebe odlišit. Nejzávažnějším vývojovým stádiem je dokonaný trestný čin, nejméně závažná je pak příprava, avšak je nutné brát v potaz výše uvedené, a to, že postihnout přípravu je možné jen u zvlášť závažných zločinů. Mezi vývojovými stadii tak platí princip subsidiarity, neboť pachateli se přičítá jen to stadium, které je nejblíž k dokonání.[87]

3.2 Příprava trestného činu podvodu

Jak již lze vyvodit z výše uvedeného, příprava je vlastně první stadium směřující ke spáchání trestného činu, které je pro trestní právo relevantní. Jelikož je příprava trestná jen u zvlášť závažných zločinů, u trestného činu podvodu bude trestná, pokud pachatel učiní přípravu k trestnému činu podvodu podle ustanovení § 209 odst. 5 písm. a) nebo b) TZ, tedy půjde-li o přípravu k trestnému činu podvodu, kdy dojde ke způsobení škody velkého rozsahu nebo spáchá li pachatel tento trestný čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu nebo vyhrožování teroristickým trestným činem. Naplněna je i druhá podmínka

---

[85] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 278.
[86] Výjimku představuje pouze trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353 TZ.
[87] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání, Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str.278-280.

trestnosti přípravy, neboť trestní zákoník v tomto ustanovení výslovně uvádí, že příprava je trestná.

Podle ustanovení § 20 TZ se přípravou rozumí úmyslné vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu. Toto ustanovení demonstrativně stanovuje způsoby takového úmyslného vytváření podmínek, příprava tedy může spočívat například v organizování trestného činu, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, spolčení nebo srocení, návodu nebo pomoci.

V případě organizování, návodu a pomoci jde vlastně o formy účastenství dle § 24 TZ.

Spolčením se rozumí dohoda alespoň dvou, ale i více lidí o spáchání zvlášť závažného zločinu. U trestného činu podvodu si tuto formu přípravy lze snadno představit např. tak, že se dva lidi dohodnou, že jeden ze třetí osoby vyláká nějaký majetkový obnos tím, že ji uvede v omyl, přičemž druhý má za úkol vytvořit vhodné podmínky pro spáchání trestného činu (např. setkání pachatele a osoby oklamávané) a následně se o získaný majetkový obnos rozdělí. Srocením se pak rozumí shluk minimálně 3 osob, aniž by muselo dojít k nějaké dohodě, který je zaměřen na trestný čin, ke kterému má dojít ihned.[88]

3.3 Pokus trestného činu podvodu

Podle ustanovení § 21 TZ je pokusem jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a pachatel se ho dopustil v úmyslu tento trestný čin spáchat, ale k jeho dokonání nakonec nedošlo.

Jednáním, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu, se rozumí jednání popsané ve skutkové podstatě, u trestného činu podvodu to bude buď uvádění někoho v omyl, využívání něčího omylu nebo zamlčování podstatných skutečností v úmyslu obohatit se. Jelikož se u základní skutkové podstaty trestného činu podvodu vyžaduje způsobení škody nikoliv nepatrné, půjde o pokus trestného činu podvodu, pokud nedojde k naplnění tohoto účinku a pachatel se sice obohatí, ale nezpůsobí škodu nikoli nepatrnou. Důležité je, že pachatelovo jednání k tomuto účinku směřovalo, ačkoliv tento účinek nakonec nenastal. O pokus kvalifikovaného trestného činu půjde

[88] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), s. 282-283, ISBN 978-80-7502-236-3, str.282-283.

tehdy, pokud úmysl pachatele povede k naplnění znaků kvalifikované skutkové podstaty, ale nakonec naplní jen znaky základní skutkové podstaty.[89]

Nejvyšší soud se zabýval případem, kdy pachatel uvedl poškozené v omyl tím, že předstíral nepravdivé údaje o tom, že má v dispozici velké množství vojenského kovového odpadu, přičemž poškozeným předložil k podpisu kupní smlouvy, jejichž předmětem byl zmiňovaný kovový odpad. K podpisu kupních smluv nakonec nedošlo. Podle Nejvyššího soudu tak pachatel naplnil jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu, neboť učinil vše, co pro dokonání bylo třeba. Nelze brát podpis kupních smluv poškozenými za kritérium rozhodující, zda se jedná o přípravu nebo pokus, neboť už to závisí na osobách oklamávaných, nikoliv na jednání a úmyslu pachatele, navíc by takovéto jednání oklamávaných už spíše vedlo k dokonání trestného činu. Za přípřavu by bylo možné považovat takové jednání pachatele, kdy by si pouze obstaral falešné doklady o vlastnictví vojenského kovového odpadu, ale nedošlo by ani k jejich použití k vyvolání omylu u osob, kterým by prodej nabízel.[90]

Jednáním bezprostředně směřujícím k dokonání trestného činu je i činnost pachatele, která má bezprostřední význam pro dokonání trestného činu, i když se nejedná o jednání, které je uvedené ve skutkové podstatě. Aby se jednalo o pokus, nemusí tedy dojít k jednání uvedenému ve skutkové podstatě, ale stačí, pokud pachatel provádí činnost, která má bezprostřední význam pro dokonání trestného činu, má časovou určenost pokusu nebo má místní určenost pokusu. Časová určenost pokusu znamená, že pachatel jedná v úzké časové spojitosti s následkem a lze již očekávat, že dojde ke spáchání trestného činu.[91] Místní určeností pokusu se pak rozumí, že pachatel se nachází na místě činu. Místní určenost pokusu a časová určenost pokusu nejsou kumulativními podmínkami určení, zda má činnost pachatele bezprostřední význam pro dokonání trestného činu, a nemusí tedy být vždy naplněny. Aby se jednalo o pokus, je také nutné, aby se úmysl spáchat trestný čin vztahoval na všechny znaky skutkové

[89] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 284.
[90] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2009, sp. zn. 7 Tdo 1241/2009.
[91] ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, str. 245-246.

podstaty, pokud nemá pachatel úmysl trestný čin dokonat, nemůže se vůbec jednat o pokus tohoto trestného činu. [92]

Jako pokus trestného činu podvodu, příp. jako jeho příprava se posoudí i situace, kdy dojde k zásahu Policie České republiky a naruší se tak průběh trestného činu podvodu, neboť dojde ke vzniku takových překážek, které zabraňují dokonání tohoto trestného činu. V daném případě, kterým se zabýval Nejvyšší soud, šlo o to, že obviněný byl odsouzen za trestný čin podvodu, jelikož od poškozeného převzal částku ve výši 500 000 Kč, za kterou obviněný z poškozeného vylákal příslibem toho, že zařídí s využitím svých kontaktů zakázku na rekonstrukci a intenzifikaci čistírny odpadních vod, ovšem od začátku neměl v úmyslu to učinit. Poškozený však před tím, než došlo k dokonání trestného činu podvodu, oznámil danou věc Policii České republiky, přičemž se poškozený s Policií České republiky dohodl, že nechá věc dojít do konce a následně tak obviněnému předal peněžní prostředky ve výši 500 000 Kč, které měly být vylákány podvodem. Obviněný byl Policií České republiky poté ihned zadržen. Tato ingerence Policie České republiky měla vliv na dokonání trestného činu, neboť pokud se vezmou v potaz veškeré okolnosti tohoto případu, nemohlo dojít k obohacení pachatele a způsobení škody na cizím majetku. Poškozený také už v době, kdy obviněnému předával příslušnou částku, nemohl jednat v omylu, neboť oznámení Policii České republiky bylo učiněno už předtím. Trestný čin podvodu tak v tomto případě nemohl být dokonán.[93]

3.4 Trestání pokusu a přípravy a zánik trestnosti přípravy a pokusu

Příprava i pokus jsou trestné podle trestní sazby za dokonaný trestný čin, o jehož přípravu nebo pokus šlo. Při stanovování trestu se však přihlíží k odlišné závažnosti těchto vývojových stádií, dále k míře přiblížení jednání k dokonání daného trestného činu, a navíc také k důvodům, proč pachatel trestný čin nedokonal. Soud má za určitých podmínek možnost upustit od potrestání pachatele, dále může mimořádně snížit trest pod dolní hranici trestní sazby a také může přihlédnout k polehčujícím okolnostem. Trestnost přípravy a pokusu může úplně zaniknout, pokus jsou splněny určité

[92] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 284-287.
[93] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 3 Tdo 634/2006.

podmínky. Pachatel musí dobrovolně upustit od dalšího jednání, které směřuje ke spáchání trestného činu a zároveň buď odstranit nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy nebo pokusu anebo učinit o přípravě či pokusu oznámení příslušnému orgánu v době, kdy nebezpečí vzniklé zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy nebo pokusu může být ještě odstraněno. Dobrovolnost je přitom naplněna, pokud je pachatel v domnění, že není nic, co by mu bránilo dokonat trestný čin, ani mu nehrozí konkrétní nebezpečí, ale stejně se rozhodne od jednání směřujícího k dokonání trestného činu upustit nebo učinit oznámení příslušnému orgánu. Dobrovolnost zůstává naplněna i tehdy, pokud pachatel upustil od dokonání nebo učinil oznámení, jelikož se obával např. vysokého trestu, prozrazení nebo si uvědomil zavrženíhodnost jeho jednání.[94] Znak dobrovolnosti však není naplněn v případě, kdy pachateli zabrání v dokonání trestného činu takové skutečnosti, které nejsou závislé na jeho vůli.

V daném případě byl obviněný soudem prvního stupně odsouzen za pokus trestného činu podvodu, neboť společně s dalšími spoluobviněnými uzvřel s jednou společností leasingovou smlouvu na osobní motorové vozidlo a při uzavírání smlouvy předložil falešné potvrzení o zaměstnání a o výdělku. Veškeré smlouvy byly uzavřeny i společně s protokolem o převzetí vozidla a obviněný společně se spoluobviněnými osobní motorové vozidlo vybrali a vyzkoušeli, k převzetí však nakonec nedošlo, neboť neměli připravené peníze na uhrazení akontace a první splátky a nikdo ze spoluobviněných tak osobní motorové vozidlo nepřevzal, a to ani přes opakované výzvy. Ke spáchání trestného činu tak nakonec nedošlo, ovšem došlo k naplnění jednání mající znaky pokusu trestného činu podvodu. Podle Nejvyššího soudu tak při vycházení ze zjištěných skutkových okolností nelze vyloučit dobrovolné upuštění od dokonání trestného činu podvodu, neboť nebyl soudem prvního stupně ani odvolacím soudem prokázán opak, např. by někdo spoluobviněným ukradl připravené peníze na zaplacení akontace a první splátky, a nelze tedy ani vyloučit zánik trestnosti pokusu trestného činu podvodu.[95]

---

[94] ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, str. 249.

[95] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1092/2005.

3.4.1 K možnosti přípravy trestného činu nezpůsobilými prostředky

Nejvyšší soud se zabýval případem, kdy obviněná byla soudem prvního stupně uznána vinnou za přípravu trestného činu podvodu, neboť v úmyslu získat finanční prostředky chtěla uzavřít smlouvu o půjčce, příp. o úvěru, a tuto smlouvu měla v úmyslu zajistit zřízením zastavního práva k nemovitosti, jejímž vlastníkem byla poškozená. Obviněná k těmto účelům použila falešnou plnou moc, kdy zmocnitelem měla být právě poškozená. Osoba, která měla obviněné půjčku zprostředkovat, kontaktovala několik nebankovních subjektů s dotazem, zda by byly schopné obviněné poskytnout požadované finanční prostředky, načež bylo zjištěno, že skutečný vlastník, tedy poškozená, nikdy nedal souhlas se zastavením. Odvolací soud poté obviněnou obžaloby zprostil, neboť podle něj nebyl tento skutek spáchaný obviněnou trestným činem, jelikož listiny, které obviněná předložila, nemohly být způsobilé k tomu, aby na základě nich obviněná vylákala finanční prostředky ve výši 10 000 000 Kč. Nejvyšší soud však dospěl k jinému názoru než odvolací soud, neboť příprava byla naplněna tím, že obviněná vytvářela podvodné listiny, na jejichž základě chtěla získat finanční prostředky pro své obohacení a tyto listiny už i předložila zprostředkovateli, který zjišťoval, zda by některý z nebankovních subjektů obviněné takové finanční prostředky poskytl. K dokonání pak nedošlo v důsledku podezření zprostředkovatele a dotázaných nebankovních subjektů, kteří se obrátili na poškozenou a vyšlo tak najevou, že obviněná jedná podvodně. Odvolací soud spatřoval nezpůsobilost prostředků v tom, že zprostředkovatel zjistil nedostatky a kontaktoval poškozenou, tu také kontaktoval i jeden z možných poskytovatelů finančních prostředků. Dále spatřoval odvolací soud nezpůsobilost prostředků také v tom, že pokud by někdo obviněné finanční prostředky nakonec poskytl, musela by být poškozená účastníkem v řízení o vkladu zástavy do katastru nemovitostí a vklad zástavy by tak nebyl možná, aniž by se o tom poškozená dozvěděla.[96]

Podle Nejvyššího soudu jde však o nezpůsobilé prostředky v případě použití takových prostředků, které nemohly vést k dokonání trestného činu, přičemž je třeba vždy brát v úvahu i příčinu nedokonání trestného činu, míru nezpůsobilosti prostředků a způsob, jakým pachatel tyto prostředky realizoval. Otázka nezpůsobilosti použitých

[96] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1171/2014-33, R 42/2015.

prostředků pak souvisí i s otázkou subsidiarity trestní represe, jelikož beztrestné by měly být jen ty případy, kdy pachatelem zvolené prostředky nesvědčí o společenské škodlivosti, vždy je tak třeba zkoumat okolnosti, proč byly použity nezpůsobilé prostředky, ale i to, zda se jedná o případ společensky škodlivý a nestačí odpovědnost podle jiného právního předpisu. V tomto případě však šlo jen o náhodu, která zabránila obviněné trestný čin dokonat, jednání obviněné se také skládalo z více úkonů, kterými se obviněná snažila dosáhnout svého cíle, přičemž prostředky, které vytvořila se na první dojem, nezdály být nepravými. Navíc hlavním důvodem, proč zprostředkovatel a další výše zmíněné osoby obviněnou podezíraly, nebyly tyto prostředky, ale fakt, že zajišťovala svou žádost nemovitostí, která nepatřila ji, ale cizí osobě. Nejvyšší soud tak v tomto případě dospěl k tomu, že použité prostředky nebyly nezpůsobilé, neboť bez obezřetnosti dalších osob, by k dokonání tohoto trestného činu klidně mohlo dojít.[97]

Je tedy třeba rozlišovat, kdy k nedokonání trestného činu dojde pouze v důsledku použití nezpůsobilých prostředků a kdy v důsledku nějaké jiné skutečnosti, např. právě náhodného odhalení jinou osobou, neboť jak z výše uvedého vyplývá, v případě skutečně nezpůsobilých prostředků by skutečně mohlo dojít i k upuštění od potrestání. Naproti tomu, pokud od dokonání trestného činu pachatel dobrovolně upustí a odstraní hrozící nebezpečí, zanikne trestnost tohoto činu od počátku.

Pokud však je něčí úmysl spáchat trestný čin podvodu přerušen nějakou náhodou, třeba právě třetí osobou, může to pachateli přinést maximálně snížení trestní sazby, přičemž samozřejmě budou zohledňovány další okolnosti.

[97] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1171/2014-33, R 42/2015.

4 Vztah k pojistnému, úvěrovému a dotačnímu podvodu

4.1 Skutkové podstaty pojistného, úvěrového a dotačního podvodu a srovnání s trestným činem podvodu

Objekt těchto trestných činů představuje také majetek, ovšem je chráněn pouze v užším rozsahu, než je tomu u trestného činu podvodu, neboť chrání vztahy vycházejících ze smluvního či zákonného pojištění, úvěrů, dotací, subvencí, návratných finančních výpomocí či příspěvků.[98]

Objektivní stránka pojistného podvodu podle ustanovení § 210 odst. 1, 2 TZ spočívá v tom, že pachatel v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy, v souvislosti s likvidací pojistné události nebo při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obobné plnění uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí; nebo že pachatel v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou. V případě úvěrového podvodu objektivní stránka podle ustanovení § 211 odst. 1, 2 TZ záleží v tom, že pachatel při sjednávání úvěrové smlouvy nebo při čerpání úvěru uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí; nebo pachatel bez souhlasu věřitele v nikoli malém rozsahu, použije prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel. Co se týče dotačního podvodu, objektivní stránka podle ustanovení § 212 odst. 1, 2 TZ bude naplněna v případě, že pachatel v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí; nebo pachatel v nikoli malém rozsahu použije prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem na jiný než určený účel. Z výše uvedeného vyplývá, že dotační, úvěrový i pojistný podvod mají na rozdíl od obecného podvodu vždy dvě základní skutkové podstaty.

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby jsou u všech zvláštních případů podvodů stejné jako u podvodu obecného.

---

[98] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 652.

Pachatelem může být i ve všech těchto zvláštních případech podvodu kdokoliv, tedy jak fyzická, tak právnická osoba.[99]

Subjektivní stránka u všech třech druhů zvláštních podvodů vyžaduje stejně jako u obecného podvodu vždy úmysl.[100]

4.2 Specialita trestných činů pojistného podvodu, úvěrového podvodu a dotačního podvodu vůči trestnému činu podvodu

Jednočinný souběh trestného činu podvodu s trestnými činy pojistného podvodu, úvěrového podvodu a dotačního podvodu je vyloučen, neboť jsou ve vztahu speciality k trestnému činu podvodu. Trestný čin podvodu se vztahuje obecně na všechna podvodná jednání, ale jeho zvláštní případy – pojistný, úvěrový a dotační podvod se vztahují jen na určitá jednání, a to buď v souvislosti s pojistnými nebo úvěrovými smlouvami nebo dotacemi, subvenci, finanční výpomocí či příspěvkem. Jelikož ustanovení o úvěrovém podvodu se výslovně vztahuje jen na úvěrové smlouvy, nelze ho vztáhnout na zápůjčky či výpůjčky, a proto podvodné jednání v souvislosti se zápůjčkou nebo výpůjčkou bude posuzováno podle obecného ustanovení § 209 TZ.[101]

Ačkoliv se speciální podvody vztahují jen na určitá jednání, jejich rozsah je ve skutečnosti širší než je tomu u obecného podvodu, neboť mohou být spáchány, aniž by byl někdo uveden v omyl a dokonce nemusí dojít k obohacení pachatele nebo jiné osoby a ani nemusí být způsobena škoda, neboť k naplnění znaků prvních základních skutkových podstat těchto trestných činů postačí, aby pachatel zamlčel podstatné údaje nebo uvedl nepravdivé nebo hrubě zkreslné vždy v souvislosti s určitou právní skutečností.[102]

U druhé základní skutkové podstaty pojistného podvodu už je vyžadován prospěch u pachatele nebo jiné osoby a způsobení škody, v případě úvěrového podvodu a dotačního podvodu souvisí druhé skutkové podstaty s použitím prostředků v určitém rozsahu na jiný účel, než ke kterému byly určeny.

---

[99] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 650.
[100] ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7, str. 682, 685, 686.
[101] ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník (EVK).* 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5., str. 2101- 2129.
[102] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 7 To 411/2001.

Poměr speciality tedy působí tak, že pokud jsou naplněny znaky obecně skutkové podstaty, tedy trestného činu podvodu podle ustanovení § 209 TZ a zároveň i speciální skutkové podstaty, tedy znaky dotačního, pojistného či úvěrového podvodu, použije se speciální ustanovení a obecné ustanovení se konzumuje.[103]

[103] Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 7 To 411/2001.

5 Srovnání s jinými vybranými trestnými činy

V následujících kapitolách se budu zabývat srovnáním trestného činu podvodu s jinými trestnými činy. Ke srovnání jsem zvolila trestný čin poškození cizích práv, který je řazen mezi trestné činy naproti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství, neboť tato skutková podstata se na první dojem jeví být velmi podobná skutkové podstatě trestného činu podvodu. Dále jsem zvolila některé z dalších trestných činů proti majetku a některé trestné činy hospodářské, jejichž srovnání s trestným činem podvodu jsem považovala za zajímavé.

5.1 Srovnání s trestným činem poškození cizích práv podle § 181 TZ

Trestný čin poškození cizích práv spáchá ten, kdo jinému způsobí vážnou újmu na právech tím, že uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu.

Objektem jsou u trestného činu poškození cizích práv cizí práva a z povahy právní úpravy lze dovodit, že jsou chráněna jiná než majetková práva, např. práva vyplývající z rodinných vztahů, neboť k ochraně majetkových práv slouží právě ustanovení o trestném činu podvodu. To, co je trestnému činu poškození cizích práv a trestnému činu podvodu společné je, že jednání má povahu podvodného jednání, neboť pachatel musí uvést někoho v omyl nebo využít něčího omylu. Pokud tedy dojde k poškození vlastnického práva, nemůže se jednat o poškození cizích práv, neboť vlastnické právo má jednoznačně majetkový charakter.[104]

5.2 Srovnání s trestným činem krádeže podle § 205 TZ

Podle § 205 TZ základní skutkovou podstatu trestného činu krádeže naplní ten, kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní a alternativně způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou nebo čin spáchá vloupáním nebo se bezprostředně po činu pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí nebo čin spáchá na věci, kterou má jiný při sobě nebo na sobě nebo čin spáchá na území, na němž je nebo byla prováděna evakuace osob.

[104] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2014, sp. zn. 4 Tdo 106/2014-25, R 4/2015 tr.

Krádež je stejně jako podvod jednáním obohacovacím, předmětem krádeže je však vždy cizí věc, v případě podvodu tomu tak vždy nemusí být.[105]

Podstatný rozdíl mezi krádeží a podvodem spočívá zejména v tom, že v případě krádeže si pachatel věc přisvojí, tedy získá možnost dispozice s takovou věcí, tím, že se jí zmocní. Zmocnění spočívá v tom, že pachatel věc odejme z dispozice vlastníka, příp. držitele a získá tak možnost s věcí trvale nakládat.[106]

Zatímco v případě podvodu přichází v úvahu, že pachatel věc získá využitím něčího omylu, uvedením někoho v omyl nebo zamlčením podstatných skutečností a nemusí se tedy cizí věci sám zmocnit, neboť mu bude poškozeným sama vydána.

Je třeba zdůraznit, že v případě podvodu musí vždy na majetku osoby oklamávané nebo jiné osoby, o jejíž majetek jde vzniknout škoda nikoli nepatrná, zatímco v případě krádeže je vznik škody nikoli nepatrnou pouze jednou z alternativních podmínek.

Další rozdíl lze spatřovat v rozdílu objektů. U krádeže je objektem vlastnictví věci, držba věci i faktická dispozice s věcí, zatímco u podvodu je objektem, jak je již výše zmíněno, cizí majetek. Předmětem útoku u krádeže tak nemůžou být práva, a to tedy ani majetková.[107]

5.3 Srovnání s trestným činem zpronevěry podle § 206 TZ

Objektivní stránka trestného činu zpronevěry spočívá v tom, že si pachatel přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou.

Ke spáchání trestného činu zpronevěry je také třeba úmyslného jednání. Jestliže má pachatel ve své moci věc, která mu jinou osobou byla svěřena a v této situaci si takovou věc přisvojí, jde o zpronevěru, přičemž úmysl si věc přisvojit většinou pachatel pojme až později, může ho však pojmout ihned při svěření věci, pokud však ke svěření věci nebo jejímu převodu dojde vyvoláním omylu či využitím něčího omylu, případně zamlčením podstatných skutečností, bude se jednat o podvod.[108]

---

[105] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 638.
[106] ŠÁMAL, Pavel. § 205 [Krádež]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník (EVK). 2.vydání. Praha, Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5, str. 1983.
[107] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 636-637.
[108] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2013, sp. zn. 6 Tdo 94/2013.

Pokud měl tedy pachatel věc již v držbě a nemusel užít podvodného jednání k tomu, aby mu věc byla svěřena, půjde o trestný čin zpronevěry.[109] Pachatelem zpronevěry tak nemůže být každý, ale pouze osoba, které věc byla svěřena.

Nemůže se jednat o trestný čin zpronevěry, pokud jsou osobě poskytnuty peníze na základě smlouvy o půjčce a tato osoba je pak užije k jinému účelu, než ke kterému mu byla půjčka poskytnuta, neboť jde li o půjčku ve smyslu občanského zákoníku, stává se ten, komu byly peníze půjčeny, jejich vlastníkem a tudíž se nejedná o věc cizí. Jinak je tomu u výpůjčky, kde se vypůjčitel stává pouhým uživatelem věci, nikoliv jejím vlastníkem, tedy má věc pouze svěřenou a tudíž připadá v úvahu spáchání trestného činu zpronevěry. Pokud by však v případě půjčky peněz osoba pouze předstírala uzavření smlouvy o půjčce a peníze převzala už s tím, že je nevrátí, mohlo by se jednat o trestný čin podvodu.[110]

5.4 Srovnání s trestným činem legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 TZ

Trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti sice také patří do majetkových trestných činů, ale na rozdíl od podvodu, který je jednáním obohacovacím, patří do skupiny jednání, jejichž podstatou je získávání prospěchu z trestného činu jiné osoby. Objektivní stránka spočívá v tom, že pachatel zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně sníženo nebo znemožněno zjištění původu věci, která byla získána trestným činem, ať už na území České republiky či v cizině, případně jako odměna za něj nebo věci, která byla za takovou věc opatřena; nebo pachatel jinému spáchání takového činu umožní nebo se ke spáchání takového činu spolčí. Objektem tedy není ani tak majetek jako celek, nýbrž zájem na regulérnosti hospodářského života.[111]

Pachatelem může být stejně jako u podvodu jak fyzická, tak právnická osoba, ovšem vždy to bude osoba odlišná od pachatele, který spáchal trestný čin, ze kterého pochází věc, o kterou se ve skutkové podstatě tohoto trestného činu jedná.[112]

Jednání, kdy osoba obdrží věc získanou majetkovým trestným činem od pachatele, který ten majetkový čin spáchal a tuto věc převede na další osobu nelze posoudit jako

---

[109] Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 22. 3. 1928, sp. zn. Zm I 96/28, Vážný, ve sb. rozh. Nejvyššího soudu v letech 1919-1945 č. 8617/1928.
[110] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 3. 1994, sp. zn. Ntd 42/94, R 56/1994 tr.
[111] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 677-678.
[112] Tamtéž, str. 679.

trestný čin podvodu, ale podle okolností může jít o trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti. Má-li jít o trestný čin podvodu, musí vzniknout škoda na cizím majetku uvedením někoho v omyl, příp. využití něčího omylu či zamlčením podstatných skutečností. Pokud však osoba, která získala věc získanou majetkovým trestným činem od pachatele takového trestného činu, prodává tuto věc za cenu ekvivalentní hodnotě věci, kupujícímu nemůže vzniknout škoda na majetku a nedochází zde k obohacení osoby, která páchá trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti.[113]

5.5 Srovnání s trestným činem zatajení věci podle § 219 TZ

Trestný čin zatajení cizí věci spočívá v přisvojení si cizí věci nikoli nepatrné hodnoty, která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné.

Pokud jsou na účet, s nímž disponuje pachatel, omylem zaslány peněžní prostředky, které si pachatel následně přivlastní, je pro určení, zda se jedná o trestný čin podvodu nebo trestný čin zatajení věci, rozhodující, zda pachatel věděl o omylu jiné osoby již v okamžiku, kdy se o takové platbě dozvěděl nebo zda si pachatel omyl uvědomil až poté, co peníze získal do své moci. Pokud tedy pachatel věděl, že nemá žádný nárok na peněžní prostředky připsané na účet, s nímž disponuje, už v době, kdy byla platba připsána a tyto peněžní prostředky následně vybere, dopustí se trestného činu podvodu.[114] Bezpředmětným je tvrzení pachatele, že neměl přístup k bankovnímu účtu, na který byly peněžní prostředky připsány, a tudíž nemohl o omylu vědět, pokud se prokáže, že byl kontaktován poškozeným, že došlo k chybné platbě a byl poškozeným požádán o zaslání peněžních prostředků nazpět.[115]

5.6 Srovnání s trestným činem porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 TZ

Trestný čin porušení povinnosti cizího majetku spáchá ten, kdo poruší mu podle zákona uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek a tím jinému způsobí škodu nikoli malou.

---

[113] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 4 To 7/2013, R 12/2014 tr.
[114] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2019, sp. zn. 6 Tdo 639/2019.
[115] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 3 Tdo 1075/2016.

Tento trestný čin lze považovat za subsidiární k trestnému činu podvodu, neboť se týká pouze osob, jimž bylo svěřeno opatrování nebo správa cizího majetku a nevyžaduje se, aby tyto osoby obohatily sebe nebo případně někoho jiného, ale pouze aby došlo ke způsobení škody na cizím majetku.[116]

Pokud dojde k obohacení, může pak dojít k odlišné právní kvalifikaci, kde přichází v úvahu právě podvod, přičemž musí být naplněna objektivní stránka trestného činu podvodu, tedy že k obohacení dojde uvedením někoho v omyl, využitím něčího omylu nebo zamlčením podstatných skutečností a vznikne škoda na cizím majetku.[117]

U trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku je tak na rozdíl od trestného činu podvodu vyžadován speciální subjekt, kterým je ten, kdo má podle zákona nebo smlouvy povinnost spravovat majetek cizích osob nebo s ním nakládat.[118]

5.7 Srovnání s trestným činem poškození finančních zájmů Evropské Unie podle §260 TZ

Trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie byl v trestním zákoníku zakotven jako zajištění implementace článků 1 a 2 Úmluvy o ochraně finančních zájmů Evropských společenství do českého právního řádu. Do zakotvení tohoto trestného činu bylo možné jednání, při kterém docházelo k poškozování finančních zájmů Evropské Unie postihovat jen do určité míry jako trestný čin podvodu, příp. trestný čin úvěrového podvodu, ale to nebylo zcela uspokojivé, neboť ne vždy šlo o klasická podvodná jednání a nebylo tak možné zcela pokrýt všechna jednání směřující proti finančním zájmům Evropské Unie. Úmluva o ochraně finančních zájmů např. považovala za nutné trestně postihnout vyhotovení, použití či předložení nepravdivých, nesprávných nebo neúplných dokladů, na základě nichž by mohlo dojít k nesprávnému použití nebo zadržování finančních prostředků ze souhrnného rozpočtu Evropských společenství či rozpočtů spravovaných Evropskými společenstvími nebo snížení zdrojů některého takového rozpočtu, přičemž nevyžadovala, aby takový to následek nutně nastal, oproti tomu u trestného činu podvodu je vyžadováno obohacení pachatele a způsobení škody

[116] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2013, sp. zn. 6 Tdo 94/2013.
[117] PÚRY, František. § 220 [Porušení povinnosti při správě cizího majetku]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník (EVK).* 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5, str. 2195.
[118] JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3, str. 664.

nikoli nepatrné na cizím majetku. I když se v Úmluvě tak hovoří o podvodu, jednání vyplývající z článku 1 této úmluvy nepožaduje ani podvodný úmysl, tudíž nejde o podvodné jednání, jak ho zná české právo, a proto tento trestný čin nebyl zařazen k trestnému činu podvodu do majetkových trestných činů, ale do hospodářských trestných činů, neboť za objekt lze považovat spíš hospodářskou disciplínu.[119]

Ovšem vzhledem k tomu, že si lze představit případ, kdy podvodem dojde ke spáchání škody jak na úkor Eropské Unie, tak z části na úkor České republiky, nelze vyloučit jednočinný souběh těchto trestných činů.[120]

[119]KRATOCHVÍL, Vladimír. § 260 [Poškození finančních zájmů Evropské unie]. In: ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. *Trestní zákoník (EVK).* 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5, str. 2647 - 2648.

[120] Srov. Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. Tpjn 300/2017, R 1/2018 Sb. rozh.tr.

6 Podvod v civilním řízení soudním

V této části práce se budu zabývat spornou otázkou, zda je možné uvést v civilním řízení soud, případně soudního komisaře, soudního vykonavatele nebo soudního exekutora v omyl a naplnit tak skutkovou podstatu trestného činu podvodu v případě, že pachatel naplní i další obligatorní znaky skutkové podstaty, tzn. úmyslně uvede soud v omyl za účelem obohatit se a spáchat škodu na majetku poškozeného.

6.1 Uvedení soudu, příp. soudního komisaře v omyl

Nejvyšší soud České republiky se ve svém stanovisku č. 24/2006 Sb. rozh. tr. zabýval otázkou, zda osobou, která je uváděna v omyl, může být soud, případně soudní komisař. V daném případě šlo o to, že obviněný podal u krajského soudu návrh na vydání směnečného platebního rozkazu a obviněný k návrhu jako důkaz přiložil falešnou směnku. Obviněný byl odvolacím soudem uznán vinným za pokus trestného činu podvodu. Osobou uvedenou v omyl měl být soud. Podle Nejvyššího soudu civilní řízení sporné vychází zejména ze dvou zásad, a to zásady projednací a zásady objasnění skutkového stavu bez důvodných pochybností. Podáním žaloby k soudu, i když vychází z nepravdivých tvrzení, se tak nelze dopustit trestného činu podvodu, neboť žalovaný se může bránit a soud musí věc objasnit bez důvodných pochybností. Soud tedy nelze považovat za osobu, která může být uvedena v omyl. Navíc pokud by byl soud osobou, kterou je možno uvést v omyl, pak by každé neunesení důkazního břemena vedlo k podezření ze spáchání trestného činu podvodu, to by však bylo v rozporu se zásadou se moci svobodně vyjádřit ke všem prováděným důkazům.[121]

Stejně se k dané otázce postavil Nejvyšší soud i v případě, ve kterém šlo o předložení nepravdivých listin soudu v dědickém řízení, konkrétně smlouvy o půjčce a exekutorského zápisu, na základě kterých obviněný uplatnil v rámci dědického řízení svou pohledávku ve výši 10 000 000 Kč s tím, že měl tuto částku půjčit zůstaviteli před jeho smrtí. Bylo však prokázáno, že exekutorský titul byl opatřen nepravým podpisem zůstavitele, což bylo soudy nižšího stupně kvalifikováno jako pokus trestného činu podvodu. Nejvyšší soud uvedl, že civilní řízení sporné je ovládáno zásadou projednací, což znamená, že na výsledku civilního řízení se podílí zejména účastníci řízení tím, že

[121] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 11 Tdo 229/2004, R 24/2006 tr.

předkládají důkazy, to ale soud nezbavuje povinnosti postupovat v souladu se zásadou zjišťování skutkového stavu bez důvodných pochybností, soud tak může požadovat i provedení jiných důkazů než jenom těch navržených účastníky. Při vymezení omylu jako nevědomé neshody vůle a projevu je podle Nejvyššího soudu vyloučené zařadit obecný soud mezi osoby, které mohou být uvedeny v omyl, neboť soud je místo, kde se právo nalézá. Podle Nejvyššího soudu výše uvedené lze vztáhnout jak ke spornému, tak k nespornému civilnímu řízení, tedy i dědickému řízení. Soud je povinen zjišťovat skutkový stav, což z povahy věci vylučuje možnost zařadit jej mezi osoby, které mohou být uvedeny v omyl. Ani soudního komisaře tedy nelze uvést v omyl, neboť musí při výkonu své funkce postupovat podle ustanovení občanského soudního řádu a dbát pokynů soudu, které jsou pro něj závazné a úkony, které provede notář v postavení soudního komisaře v dědickém řízení, jsou považované za úkony soudu.[122]

K závěru, že soud, příp. soudního komisaře, nelze uvést v omyl, dospěl Nejvyšší soud také v případě, kdy se řešila otázka, zda se osoba, která uvede v dědickém řízení nepravdivé skutečnosti s cílem obohatit se z dědictví na úkor ostatních dědiců, může dopustit trestného činu podvodu. Nejvyšší soud uvedl, že v dědickém řízení může dojít ke spáchání trestného činu podvodu, ovšem na účastnících řízení a nikoliv na soudním komisaři. Znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu může naplnit pachatel, který uvede v dědickém řízení nepravdivé údaje o tom, že je dědic nebo nepravdivé údaje o výši dědického nároku, příp. i fiktivní věřitel, který uplatní neexistující pohledávku, a to s cílem se obohatit z majetku zůstavitele ke škodě jiných dědiců. Nejvyšší soud v tomto případě poukázal na zvláštnost dědického řízení spočívající v tom, že účastníci řízení nemůžou mít úplný přehled o majetkových dispozicích, které zůstavitel prováděl za svého života, účastníky dědického řízení je proto na rozdíl od účastníků v civilním řízení sporném možné uvést v omyl, jelikož ti o svých majetkových dispozicích přehled mají. Nejvyšší soud tedy nadále vycházel ze stanoviska č. 24/2006 Sb. rozh. tr. [123]

Ovšem stanovisko č. 24/2006 Sb. rozh. tr. vychází z úpravy civilního řízení, která neodpovídala úpravě v době vydání stanoviska, natož dnešní úpravě, neboť vychází ještě z československé judikatury z roku 1921. Nelze totiž přehlédnout, že došlo k posilnění formální pravdy, přičemž v roce 1921 byla naopak silnější materiální pravda

[122] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 4 Tz 2/2010.
[123] Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2011, sp. zn. Tpjn 305/2010, R 51/2011 tr.

a například vůbec neexistovala možnost vydání rozsudku pro zmeškání podle ustanovení § 153b odst. 1 zákona č. 99 / 1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“), kdy soud není povinen zjišťovat skutkový stav bez důvodných pochybností a může tak být i snadno uveden v omyl.[124]

K opačnému názoru ohledně otázky, zda je možno soud uvést v omyl, však dospěl ve svém stanovisku senát č. 5 Nejvyššího soudu v případě dovolání, ve kterém šlo o uvedení rejstříkového soudu v omyl, kdy obviněný podal návrh na zápis změn v obchodním rejstříku, přičemž podkladem byla falešná smlouva o převodu obchodního podílu. Senát č. 5 poukázal na skutečnost, že možnost nějak omezit okruh osob, které lze uvést v omyl, nemá podklad v zákoně ani ve starší judikatuře, a dále poukázal také na německou či rakouskou právní úpravu, které znají tzv. procesní podvod, tedy podvod, kdy oklamaným je právě soudce. Senát č. 5 tak dospěl k závěru, že soudci jako fyzické osoby mohou být uvedeny v omyl, neboť pokud se v civilním řízení prokáže, že někdo úmyslně klamal soud v úmyslu obohatit se a způsobit jinému účastníkovi majetkovou škodu, lze to považovat za podvod. Uvedení soudu v omyl by ani nevedlo k situacím, že by každé neunesení důkazního břemena znamenalo podezření ze spáchání trestného činu podvodu, neboť nelze považovat situaci, kdy někdo úmyslně vytvoří falešné podklady za účelem získat majetkový prospěch a zneužije tak civilní proces k uplatnění neexistující pohledávky, za stejnou se situací, kdy žalobce prohraje spor např. v případě naturální obligace, kdy tedy pohledávka existuje, ale její splnění už nelze vymoci.[125] Tento názor vyjádřila už Heranová, neboť vzhledem k posílení zásady formální pravdy je naopak nutné postihnout taková jednání, která spočívají právě ve zneužití této zásady.[126] Soud tedy může být osobou uváděnou v omyl, musí být však jednoznačně prokázáno, že pachatel úmyslně předkládal falešné důkazy za účelem obohacení. Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu je také podstatné, aby poškozený, kterým bude osoba odlišná od soudu, v civilním řízení zpravidla žalovaný, sám plnil ve lhůtě stanovené pravomocným a vykonatelným rozsudkem, neboť musí být naplněna příčinná souvislost mezi obohacením pachatele a škodou na

[124] Srov. HERANOVÁ, Simona. *Trestněprávní postih podvodných jednání proti majetku.* Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. Vedoucí prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
[125] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2019, sp. zn. 5 Tdo 533/2018.
[126] HERANOVÁ, Simona. *Trestněprávní postih podvodných jednání proti majetku*. Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. Vedoucí prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

majetku poškozeného. Senát č. 5 tak vyjádřil opačný právní názor, než senát č. 11 ve stanovisku č. 24/2006 Sb. rozh. tr. a věc tak postoupil k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu.[127] Než však velký senát trestního kolegia Nejvyššího soudu rozhodl, obviněný vzal své dovolání v celém rozsahu zpět a předseda velkého senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu vzal toto zpětvzetí na vědomí.[128] Vzhledem k výše uvedenému lze však do budoucna předpokládat revizi názorů ve stávající judikatuře.

6.2 Uvedení soudního vykonavatele, příp. soudního exekutora v omyl

Sporné názory se objevují i ohledně možnosti uvedení soudního vykonavatele, příp. soudního exekutora v omyl. Městské státní zastupitelství v Praze posuzovalo věc, která se týkala podezření z pokusu trestného činu podvodu. Podezřelý podal návrh na nařízení exekuce k vymožení pohledávky na základě notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti, i když byl obeznámen s tím, že povinný už svůj závazek splnil. Městské státní zastupitelství poté v usnesení zaujalo názor, že v tomto případě nemůže jít o podezření z pokusu trestného činu podvodu, odůvodnilo to odkazy na dvě rozhodnutí Nejvyššího soudu, která vycházejí z toho, že soud nelze uvést v omyl ve smyslu skutkové podstaty trestného činu podvodu. Račok však vyjádřil odlišný názor, neboť podle něj se v daném případě jedná o zcela jinou situaci než v rozhodnutích, na která je odkazováno. První rozhodnutí Nejvyššího soudu se týká nalézacího řízení[129] a druhé rozhodnutí Nejvyššího soudu se týká zastavení výkonu rozhodnutí, kdy povinný tvrdil, že svoji povinnost již splnil.[130] V obou případech jde tedy o řízení, kdy je soud povinnen nařídit jednání, aby věc byla projednána, a bez projednání nemůže vydat rozhodnutí. Tyto skutečnosti však nelze použít na uvedený případ Městského zastupitelství v Praze, neboť šlo o řízení o nařízení výkonu rozhodnutí, kdy soud není povinen nařizovat jednání a rozhodnuje tak zásadně bez jednání a zkoumá jen formální předpoklady. Jedním z formálních předpokladů je to, že povinný nesplnil dobrovolně svou povinnost, přičemž soud vychází pouze z návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí a nezkoumá, zda jsou tvrzení oprávněného skutečně pravdivé, neboť nedochází

[127] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2019, sp. zn. 5 Tdo 533/2018.
[128] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 15 Tdo 659/2019.
[129] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 11 Tdo 229/2004, R 24/2006 tr.
[130] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 272/2005.

k dokazování, jak je tomu v civilním řízení sporném. Výše uvedené lze vztáhnout i na exekuční řízení, neboť při posuzování návrhu na výkon rozhodnutí opět nedochází k ověřování pravdivosti a vychází se pouze z formálních předpokladů. Vzhledem k výše uvedenému je tedy možno uvést soudního vykonavatele, příp. soudního exekutora v omyl.[131]

6.3 Zamyšlení k možnosti uvedení soudu, příp. soudního komisaře, soudní vykonavatele nebo soudního exekutora v omyl

Každý se může zmýlit, a to platí i u osoby soudce, soudního komisaře, soudního vykonavatele a soudního exekutora, což samozřejmě neznamená, že lze tyto omyly běžně očekávat nebo dokonce považovat za žádoucí, aby se výše vyjmenovaní často dopouštěli omylů nebo je bylo snadné v omyl uvést, nejenom vzhledem k jejich vzdělání, kvalifikaci a dalším kvalitám, ale i vzhledem k tomu, že v podstatě rozhodují o životech lidí. To, že tyto osoby ovšem můžou být omylné, vychází i z existence řádných a mimořádných opravných prostředků, neboť kdyby byl kupříkladu soudce neomylný, nebylo by třeba například institutu odvolání, dovolání či stížnosti pro porušení zákona. [132]

Podle mého názoru je v civilním řízení možné soud uvést v omyl už jenom z hlediska existence rozsudku pro uznání či rozsudku pro zmeškání. Podle ustanovení § 153a odst. 1 OSŘ uzná-li žalovaný v průběhu soudního řízení nárok nebo základ nároku, který je proti němu žalobou uplatňován, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání. Uzná-li žalovaný nárok proti němu žalobou uplatněný jen zčásti, rozhodne soud rozsudkem podle tohoto uznání, jen navrhne-li to žalobce. Podle odst. 3 tohoto ustanovení rozsudkem pro uznání rozhodne soud také tehdy, má-li se za to, že žalovaný nárok, který je proti němu žalobou uplatňován, uznal. Tím se rozumí, že mu byla zaslána výzva k vyjádření se k žalobě a navržení důkazů s upozorněním, že pokud tak neučiní, bude vydám rozsudek pro uznání. Podle ustanovení § 153b odst. 1 OSŘ zmešká-li žalovaný, kterému byly řádně doručeny do jeho vlastních rukou (§ 49) žaloba a předvolání k jednání nejméně deset dnů přede dnem, kdy se jednání má konat, a který

---

[131] RAČOK, Michal. *K možnosti spáchání trestného činu podvodu podáním nepravdivého návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce*. Bulletin advokacie. 2008, č. 11, ISSN 1805-8280, str. 25-30.
[132] HŘEBÍČEK, Vladislav. *K otázce uvedení soudu v omyl*. Trestněprávní revue. 2017, č. 5, **ISSN** 1213-5313, str. 105-111.

byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které se ve věci konalo, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkající se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání. Z výše uvedeného vyplývá, že existují situace, kdy soud rozhodne, aniž by skutečně zjišťoval skutkový stav bez důvodných pochybností, neboť u rozsudků pro uznání a pro zmeškání neprobíhá dokazování tak jako u běžného rozsudku s ohledem na ustanovení § 157 odst. 3 OSŘ, podle něhož v odůvodnění rozsudku pro uznání nebo rozsudku pro zmeškání uvede soud pouze předmět řízení a stručně vyloží důvody, pro které rozhodl rozsudkem pro uznání nebo rozsudkem pro zmeškání, navíc to, že někdo uzná nárok někoho jiného, ještě neznamená, že tu takový nárok skutečně byl. V případě fikce uznání a rozsudku pro zmeškání se dokonce žalovaný nemusí ani vyjádřit a soud rozhodne ve prospěch žalobce.

Ztotožňuji se také s tím, co uvedl senát č. 5 Nejvyššího soudu ve svém stanovisku ohledně rozdílu mezi neunesením důkazního břemena a úmyslným předkládáním falešných listin, neboť je určitě něco jiného, pokud se člověku nepovede prokázat svůj nárok, ať už třeba pro to, že neuzavřel smlouvu písemně, ale pouze ústně a nemá tak v ruce listinný důkaz o své pohledávce oproti situaci, kdy si je člověk vědom, že na určité plnění nemá nárok, ale snaží se ho úmyslně vylákat svým podvodným jednáním a vytvoří pro tyto účely např. falešnou kupní smlouvu.

Co se týče výkonu rozhodnutí nebo exekučního řízení naprosto souhlasím s názory Račoka uvedenými v kapitole 3.2, neboť nařízení výkonu rozhodnutí soud podle ustanovení § 253 OSŘ provede bez slyšení povinného a ani v případě exekuce tomu s ohledem na ustanovení § 55b odst. 3 exekučního řádu, z kterého vyplývá, že exekutor zpravidla rozhoduje bez jednání, není jinak. Exekutor má sice povinnost požádat exekuční soud o pověření a nařízení exekuce, ale exekuční soud opět jen kontroluje splnění formálních předpokladů, tudíž také neprobíhá žádné dokazování a nedochází tak např. ke zjišťování, zda jsou listiny předložené oprávněným pravé či nikoliv.

Podle mě je tedy možné soudce, soudního komisaře, soudního vykonavatele i soudního exekutora možno uvést v omyl, protože ne vždy probíhá dokazování v takovém rozsahu, aby bylo možné odhalit předložení falešných listin či falešná prohlášení. Že je tyto osoby možné uvést v omyl, jen potvrzuje existence řádných a mimořádných opravných prostředků, což jsou mimo jiné prostředky sloužící

k napravení omylů. Ovšem existence těchto prostředků a případné napravení omylů není v rozporu s tím, že lze v civilním řízení soudním spáchat trestný čin podvodu.

7 Komparace české právní úpravy trestného činu podvodu se zahraniční právní úpravou

7.1 Komparace s polskou právní úpravou

Polský trestní zákoník obsahuje právní úpravu obecného podvodu a také úpravu podvodu úvěrového a podvodu dotačního. Na rozdíl od české právní úpravy však neupravuje podvod pojišťovací.

Vzhledem k tématu mé práce se budu dále věnovat pouze obecnému podvodu.

Obecný podvod je v polském trestním zákoníku upraven v článku 286.

§ 1 Každý, kdo s úmyslem získat majetkový prospěch, přiměje jiného k nevýhodnému nakládání se svým majetkem nebo majetkem jiné osoby tím, že jej uvede v omyl, využije jeho omylu nebo neschopnosti přiměřeně porozumět smyslu zamýšleného jednání, bude potrestán trestem odnětí svobody ve výši od osmi měsíců až do osmi let.
§ 2 Stejný trest bude uložen tomu, kdo požaduje majetkový prospěch za navrácení neoprávněně získané věci.
§ 3 V případě, že jde o čin menší závažnosti, bude pachatel potrestán pokutou, omezením osobní svobody nebo zbavením osobní svobody až na dva roky.
§ 4 Jestliže byl čin dle odstavců 1 – 3 spáchán ke škodě nejbližšího příbuzného, jeho stíhání započne na návrh poškozeného.[133]

První rozdíl mezi českou a polskou úpravou trestného činu podvodu spočívá v tom, že prospěch z trestného činu podvodu může podle polské úpravy získat pouze pachatel trestného činu podvodu, neboť není obsažena možnost, že by prospěch mohla získat nějaká další osoba. Tím se oproti české právní úpravě zužuje okruh osob zúčastněných na trestném činu podvodu, neboť pachatel bude zároveň vždy osobou obohacenou. V tomto případě je podle mě lepší variantou úprava česká, neboť podle mě je správné, že je jako podvod postiženo i jednání, kdy pachatel získá svým jednáním obohacení někomu jinému.

---

[133] Kodeks karny Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553. [online] Dostupné z: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19970880553. [cit. 9.6.2019], vlastní překlad.

Další rozdíl spatřuji v tom, že článek 286 neobsahuje pojem „zamlčení podstatných skutečností“. Nelze však podle mě bez dalšího vyvodit závěr, že by podvodné jednání spočívající v zamlčení podstatných skutečností nemohlo být v Polsku posouzeno jako trestný čin podvodu. I česká právní úprava dříve tento pojem neobsahovala, zavedla jej novela č. 253 / 1997 Sb., kterou se měnil zákon č. 140 / 1961 Sb., trestní zákon.

Polský trestní zákoník ale naopak oproti českému zná pojem neschopnosti přiměřeně porozumět smyslu zamýšleného jednání jednání. Lze tak usuzovat, že v Polsku je za trestný čin podvodu považováno i jednání, kdy pachatel získá majetkový prospěch tím, že využije duševní poruchy oklamávané osoby, nízkého věku oklamávané osoby nebo třeba jejích nedostatečných odborných znalostí a přiměje ji tak nevýhodně nakládat se svým majetkem nebo majetkem jiné osoby. Ovšem i v České republice lze za podvod považovat situaci, kdy poškozený provede majetkovou dispozici, jelikož není schopen rozpoznat důsledky svého jednání, neboť dle Nejvyššího soudu *„za uvedení v omyl ve smyslu § 209 odst. 1 tr. zákoníku o trestném činu podvodu lze považovat i jednání pachatele, který k tomu, aby se obohatil, vytvořil situaci záměrně vyvolávající u poškozeného pocit důvěry, kterou poté pachatel zneužil např. tím, že neinformoval poškozeného o podstatných okolnostech určité majetkové dispozice, pokud pod vlivem důvěřivosti vyvolané pachatelem a při neznalosti záměru pachatele mu poškozený umožnil nebo sám provedl transakci na úkor vlastního majetku. To platí zejména za situace, jestliže je poškozený vyššího věku či psychicky nebo mentálně oslabený a na rozdíl od pachatele nezkušený v daném oboru nebo z jiného důvodu neschopný domyslet důsledky svého počínání.“*[134]

Co se rozumí nevýhodným nakládáním se svým majetkem nebo majetkem někoho jiného, není v polském trestním zákoníku definováno a podle mého názoru se posouzení bude vždy odvíjet od okolností konkrétního případu.

Podle § 2 článku 286. polské právo považuje za podvod také jednání, kdy pachatel vlastně požaduje odkoupení věci, kterou neoprávněně získal. Takové jednání není v ustanovení § 209 TZ obsaženo.

V § 4 článku 286. je uvedeno, že pokud je trestný čin podvodu spáchán ke škodě nejbližšího příbuzného, stíhání započne jen na návrh poškozeného, tedy tohoto nejbližšího příbuzného. Výčet nejbližších osob pak najdeme v v § 11 článku 115

[134] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1549/2019.

polského trestního zákoníku, jsou jimi manžel, rodiče, potomci, sourozenci, příbuzný ve stejné linii nebo stupni, osvojenec a jeho manžel a spolužijící osoby. Obdobný institut zná české trestní právo, kdy podle § 163 TŘ je trestní stíhání pro uvedené trestné činy včetně trestného činu podvodu proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď, možno zahájit nebo bylo li zahájeno v něm pokračovat jen se souhlasem poškozeného. Podle § 100 TŘ má právo odepřít výpověď mimo jiné příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Souhlas poškozeného je tedy na rozdíl od polské právní úpravy obsažen pro všechny trestné činy, kterých se to může týkat v jednom paragrafu, nikoliv pro každý trestný čin z tohoto výčtu zvlášť.

Jak vyplývá z článku 286., není v Polsku vyžadováno způsobení škody, aby se jednalo o trestný čin podvodu, jak je tomu v českém trestním zákoníku. Ovšem lze usuzovat, že nevýhodné nakládání s majetkem bude často právě spočívat ve vzniku nějaké škody na majetku poškozeného nebo jiné osoby.

7.2 Komparace se slovenskou právní úpravou

Slovenský trestný zákon č. 300 / 2005 Z.z. nahradil s účinností od 1.1.2006 trestní zákon č. 140 / 1961 Sb., který byl do té doby společnou úpravou pro české i slovenské trestní právo.

Uvedený trestný zákon upravuje mimo obecný trestný čin podvodu také úvěrový podvod, pojišťovací podvod, subvenční podvod a oproti české právní úpravě navíc ještě kapitálový podvod a daňový podvod. Jak už jsem uvedla u komparace s polskou právní úpravou, vzhledem k tématu své práce, se budu zabývat pouze obecným podvodem.

Podvod § 221

(1) Kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu, a způsobí tak na cizím majetku malou škodu, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, pokud spáchá čin uvedený v odstavci 1 a způsobí jím větší škodu.

(3) Odnětím svobody na tři roky až deset let bude pachatel potrestán, pokud spáchá čin uvedený v odstavci 1:

a) a způsobí jím značnou škodu,

b) ze zvláštního motivu,

c) závažnějším způsobem konání, anebo

d) na chráněné osobě.

(4) Odnětím svobody na deset let až patnáct let bude pachatel potrestán, pokud spáchá čin uvedený v odstavci 1

a) a způsobí jím škodu velkého rozsahu,

b) jako člen nebezpečného seskupení, nebo

c) za krizové situace.

Podle odst. 1 trestný čin podvodu na Slovensku tak spáchá ten, kdo způsobí škodu na cizím majetku a sám sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu. Tyto znaky jsou shodné se znaky trestného činu podvodu podle českého TZ.

Definice majetku je obdobná té české, neboť *„majetkem se rozumí různé majetkové hodnoty (pohledávky, věci, peníze, byt nebo nebytový prostor a jiné ocenitelné hodnoty).“*[135]

V ustanovení o trestném činu podvodu podle slovenské právní úpravy však stejně jako u výše uvedené polské právní úpravy nenajdeme pojem zamlčení podstatných skutečností.

Aby se jednalo o trestný čin podvodu podle slovenského trestního zákona, musí být dále splněna podmínka způsobení škody malé. Škodou se podle ustanovení § 124 trestného zákona rozumí újma na majetku nebo reálný úbytek na majetku nebo právech poškozeného nebo jiná újma, která je v příčinné souvislosti s trestným činem bez ohledu na to, zda jde o škodu na věci nebo na právech. Škodou se rozumí také získání prospěchu v příčinné souvislosti s trestným činem. Český trestní zákoník nemá takto definovaný pojem škody a při určování, co je škodou, je třeba vycházet z aplikační praxe a okolností případů.

Co se týče stanovení konkrétní výše škody, vychází se stejně, jako je tomu v české úpravě, z ceny obvyklé, příp. vynaložení nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo vynaložených nákladů na uvedení v předešlý stav. Oproti českému trestnímu zákoníku navíc obsahuje výslovnou úpravu situace, kdy není možné škodu takto určit

---

[135] MAŠĽANYOVÁ, Darina. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná část.* 3.aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, ISBN 978-80-7380-772-6, str. 340. Srov. s kapitolou 2.5.

nebo jsou vážné pochybnosti o správnosti určené výše. V takových případech bude třeba odborné vyjádření nebo potvrzení právnické osoby, jejíž působnost nebo předmět činnosti poskytuje objektivní záruku určení škody, jinak se výše škody určí znaleckým posudkem. Z aplikační praxe lze však dovodit, že obdobně se bude výše škody v těchto situacích určovat i v České republice. Škodou malou se pak podle ustanovení § 125 odst. 1 trestného zákona rozumí částka převyšující 266 eur[136]. Aby se tak jednalo o trestný čin podvodu, musí být způsobená škoda o něco vyšší, než je tomu v případě české úpravy.

V odstavcích 2, 3, 4 jsou pak upraveny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Co se týče odstupňování výše škod a podle toho stanovené trestní sazby, tak taková úprava koresponduje s českou úpravou. Konkrétní výše škody je však odlišná, jelikož větší škodou se rozumí minimálně desetinásobek 266 eur, značnou škodou minimálně stonásobek 266 eur, a škodou velkého rozsahu minimálně patnácti set násobek 266 eur.

I okolnosti spáchání trestného činu podvodu jako člen nebezpečného seskupení a spáchání za krizové situace jsou obdobné české právní úpravě podvodu. Ovšem nebezpečným seskupením se podle § 141 slovenského trestního zákoníku rozumí zločinecká nebo teroristická skupina, nikoliv organizovaná skupina, jejíž definice se liší.

České trestní právo naopak nepovažuje za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby zvláštní motiv, závažnější způsob spáchání a spáchání na chráněné osobě, tyto okolnosti však mohou být podle mého názoru zohledněny jako okolnosti obecně přitěžující.

Slovenská právní úprava nezná okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající v hájení zájmu poškozeného.

V ustanovení § 221 není sice obzažena okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající v tom, že pachatel spáchal takový trestný čin a byl za takový trestný čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán jak je tomu v českém trestním zákoníku, ovšem § 38 upravuje zvýšení dolní hranice zákonem stanovené trestní sazby v případě opakování zločinu nebo zvlášť závažného zločinu.

---

[136] 266 eur je v přepočtu ke dni 29.6. 2020 necelých 7 073 Kč. Zdroj: ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, Kurzy devizového trhu, [online]. 15.7.2020.
Dostupné z:
https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/.
[cit. 15.7.2020]

Ustanovení o podvodu podle slovenského zákona neobsahuje okolnost spáchání takového trestného činu v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu nebo vyhrožování teroristickým trestným činem. Ale vzhledem k okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající ve spáchání podvodu jako člen teroristické skupiny, přičemž se teroristickou skupinou rozumí skupina nejméně třech osob, která existuje po určité časové období za účelem spáchání některého z teroristických trestných činů, lze tuto okolnost považovat za obdobnou právě výše uvedené okolnosti podle českého TZ.

Podle mého názoru je tak slovenská právní úprava podvodu velice podobná té české, což samozřejmě bude dáno i tím, že oba státy měly v minulosti společný trestní zákon a při tvorbě nových předpisů tak uplatňovala shodná nebo alespoň obdobná východiska.

Závěr

Trestný čin podvodu je jedním z majetkových trestných činů, které mají na celkové kriminalitě v České republice největší podíl.

První část práce přiblížila vývoj právní úpravy trestného činu podvodu a ukázala, že s podvodnými jednáními se lidé setkávali opravdu od nepaměti.

Druhá část práce už se zabývala úpravou trestného činu podvodu v současnosti a poskytla konkrétnější rozbor znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu.

Podvody jsou páchány různými způsoby a v praxi není vždy lehké stanovit, k jak vysoké škodě na majetku poškozeného došlo, a to i vzhledem k variabilitě předmětů útoku. Samozřejmě je případnou chybu v určení výše škody možné zvrátit v opravných řízeních a je pravděpodobné, že ji soudy vyšších stupňů odhalí, ale vzhledem k zásadě zákazu reformationis in peius nemusí už být vždy možné takovou chybu napravit.

Skutková podstata trestného činu podvodu nemusí být naplněna v případě, kdy sice dojde k podvodnému jednání, ale jehož prostřednictvím věřitel pouze vyláká od dlužníka svou pohledávku. Podmínkou však je, že dojde k vylákání prostředků na plnění skutečného dluhu, nikoliv dluhu pouze domnělého, a navíc musí být takové plnění vylákáno tak, aby si byl dlužník vědom, že plní konkrétní dluh, ačkoliv tak bude činit v důsledku omylu.

Podvod je často páchán v důsledku důvěry, kterou pachatel úmyslně vytvoří mezi ním a osobou oklamávanou a zajistí si tak větší pravděpodobnost, že osoba oklamávaná nebude okolnosti kolem pachatelova jednání zkoumat do detailů a následně tak učinní majetkovou dispozici. Opatrnost je vždy na místě, ale vzhledem k tomu, že lidé jsou v mnoha případech nad míru důvěřiví, a to ať už z důvodu vyššího, příp. nižšího věku anebo vztahu k pachateli, lze považovat za správné, že není pro posouzení trestného činu podvodu podstatné, zda osoba oklamávaná mohla omyl snadno odhalit.

Jak ale bylo dovozeno ve třetí části práce, opatrnost oklamávaných, případně dalších osob, může vést k tomu, že trestný čin podvodu nebude dokonán a skončí ve stádiu pokusu nebo přípravy. Je však třeba důsledně rozlišovat mezi tím, kdy k dokonání nedojde z důvodu odhalení a tím, kdy k dokonání nemohlo od počátku dojít, neboť pachatel ke spáchání použil nezpůsobilé prostředky. Toto rozlišení je důležité pro následné rozhodování o tom, jak vysoký trest bude uložen a zda případně bude moci nastat i ta možnost, že bude od potrestání zcela upuštěno.

Část čtvrtá pak poskytla rozbor vztahu obecného podvodu a tří zvláštních druhů podvodu – dotačního, pojistného a úvěrového. Do budoucna podle mě není vyloučeno, že dojde k rozšíření zvláštních druhů podvodů, a to třeba v souvislosti s masivním rozvojem moderních technologií, neboť není vždy jednoduché prokázat úmysl pachatele obohatit se, což je znak, který musí být naplněn vždy, když je jednání posuzováno podle ustanovení § 209 TZ. U zvláštních případů podvodu už ale není znak obohacení vždy obligatorním.

Jak ukázala pátá část práce, rozlišování trestného činu podvodu a jiných trestných činů nemusí být vždy jednoduché. Za problematické podle mého názoru lze považovat zejména rozlišení podvodu a zpronevěry, neboť může být obtížné dokázat, jestli úmysl pachatele přisvojit si věc nastal až po svěření věci do jeho moci nebo ještě před ním a může tak snadno dojít k nesprávnému posouzení skutku.

Šestá část práce byla věnována otázce možnosti spáchání podvodu v civilním řízení. Zastávám názor, že v omyl může být uveden i soud, neboť ačkoliv se jedná o instituci, konkrétní rozhodování je vždy na soudcích, kteří jsou také jen lidmi, a ač je lze považovat za odborníky, které není v omyl uvést snadné, nelze to v praxi, kdy je často uplatňována zásada formální pravdy, zcela vyloučit. Nejvyšší soud se dlouhou dobu k této otázce stavěl, tak, že soud v omyl uvést nelze, ovšem nyní začíná docházet k obratu. Lze podle mého názoru očekávat, že případná budoucí revize judikaturních názorů se obdobně dotkne i možnosti uvést soudního vykonavatele, případně soudního exekutora v omyl.

V poslední části práce byla posuzována česká právní úprava trestného činu podvodu se dvěma cizími právními úpravami. Jak polskou, tak slovenskou právní úpravu trestného činu podvodu lze považovat za velice podobné české právní úpravě trestného činu podvodu, přičemž jsem v případných rozdílech neobjevila inspiraci pro případnou budoucí úpravu ustanovení § 209 trestného činu podvodu. Považuji tedy českou úpravu trestného činu podvodu za velice zdařilou.

Seznam zkratek

TZ – trestní zákoník

ZoTOPO – zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

OSŘ – občanský soudní řád

TŘ – trestní řád

Seznam použitých zdrojů

1 Seznam literárních zdrojů

FRYŠTÁK, Marek. *Trestní právo hmotné - zvláštní část*. Ostrava: Key Publishing, 2008. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-71-7.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges), ISBN 978-80-7502-236-3.

JELÍNEK, Jiří:*Trestní právo procesní.* 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges 2018, Student (Leges), ISBN 978-80-7502-278-3.

KUCHTA, Josef, Kurs trestního práva, *Trestní právo hmotné, Zvláštní část,* Praha: C.H.Beck, 2009, ISBN: 978-80-7400-047-8.

KUKLÍK, Jan. *Dějiny československého práva 1945-1989*. Praha: Auditorium, 2011. ISBN 978-80-87284-17-9.

MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-39-4.

MALÝ, Karel. *Trestní právo v Čechách v 15. - 16. století.* 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, 1989.

MAŠĽANYOVÁ, Darina. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná část.* 3. aktualizované a doplnené vydanie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, ISBN 978-80-7380-772-6.

NOVOTNÝ, František. *Trestní právo hmotné*. 4. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.

ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník (EVK). Komentář.* 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7400-428-5.

ŠÁMAL, Pavel, Oto NOVOTNÝ, Tomáš GŘIVNA, Jiří HERCZEG, Marie VANDUCHOVÁ a Rudolf VOKOUN. *Trestní právo hmotné*. 8., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-358-7.

2 Seznam odborných článků

DVOŘÁK, Marek. *Phishing, pharming a jejich trestněprávní postih*. Trestněprávní revue. 2018, č. 4, *ISSN* 1213-5313.

GŘIVNA, Tomáš, ŠIMÁNOVÁ, Hana. *Zákaz dvojího přičítání téže okolnosti u majetkových trestných činů.* Trestněprávní revue. 2019, č. 11-12, ISSN 1213-5313.

HŘEBÍČEK, Vladislav. *K otázce uvedení soudu v omyl*. Trestněprávní revue. 2017, č. 5, *ISSN* 1213-5313.

KANDOVÁ, Katarína. *Nad zásadou subsidiarity trestní represe (nejen) u majetkových trestných činů ve světle recentního rozhodnutí Ústavního soudu*. Právní rozhledy. 2017, č. 17, ISSN 1210-6410.

RAČOK, Michal. *K možnosti spáchání trestného činu podvodu podáním nepravdivého návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce.* Bulletin advokacie. 2008, č. 11, ISSN 1805-8280.

3 Seznam použitých internetových zdrojů

C. H. BECK. *Dekriminalizace jednání s bagatelní škodou.* Právní zpravodaj, 2019, č. 304 [online] Dostupné z: https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfpxa6s7gmydi&groupIndex=0&rowIndex=0. [citováno: 15.3.2020], ISSN 1212-8694.

C. H. BECK. *Prezident schválil návrh trestního zákoníku.* Právní zpravodaj 2009, č. 36, [online] Dostupné z: https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqhfpxa6s7gm3a&groupIndex=0&rowIndex=0. [citováno: 16.12.2019], ISSN 1212-8694.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA, Kurzy devizového trhu, [online]. 15.7.2020. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/financni-trhy/devizovy-trh/kurzy-devizoveho-trhu/kurzy-devizoveho-trhu/. [cit. 15.7.2020]

Důvodová zpráva, In: Poslanecká sněmovna České republiky, *Návrh poslanců Heleny Válkové, Marka Bendy, Jana Chvojky, Zdeňka Ondráčka, Marka Výborného, Tomáše Kohoutka a Dominika Feriho na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů,* Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2019, Sněmovní tisk 466/0, část č. 1/4, VIII. Volební období, str. 10-13. [online] Dostupné z: https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=466&CT1=0 . [cit. 15.2.2020].

PASEKOVÁ, Eva a DIMUN, Petr. Benešová: Ve vládě jsou úvahy o snižování platů soudců a státních zástupců. In: Česká justice [online] 26.5.2020, Dostupné z: https://www.ceska-justice.cz/2020/05/benesova-ve-vlade-jsou-uvahy-snizovani-platu-soudcu-statnich-zastupcu/. [cit. 29.6.2020].

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Statistické přehledy kriminality za rok 2016 [online]. Dostupné z: https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx. [cit.26.6.2020].

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Statistické přehledy kriminality za rok 2017. [online]. Dostupné z: https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx. [cit.26.6.2020].

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Statistické přehledy kriminality za rok 2018 [online]. Dostupné z: https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx. [cit.26.6.2020].

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Statistické přehledy kriminality za rok 2019. [online]. Dostupné z: https://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx. [cit.26.6.2020].

POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY, *Návrh poslanců Heleny Válkové, Marka Bendy, Jana Chvojky, Zdeňka Ondráčka, Marka Výborného, Tomáše Kohoutka a Dominika Feriho na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů,* Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 2019, Sněmovní tisk 466/0, část č. 1/4, VIII. volební období [online] Dostupné z: https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=466&CT1=0 . [cit. 15.2.2020].

STEINEROVÁ, Zuzana. *Senát schválil nový trestní zákoník*. In: Vláda ČR [online] 8.1.2009. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/senat-schvalil-novy-trestni-zakonik-51507/.[cit. 16.12.2020].

ŠÁMAL, Pavel. *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR schválila návrh nového trestního zákoníku.* Právní zpravodaj 2008, č. 12, [online] Dostupné z: https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqhbpxa6s7gezf6427gm&groupIndex=0&rowIndex=0. ISSN 1212-8694. [cit. 16.12.2019].

4 Seznam použitých právních předpisů

Kodeks karny Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553.

Listina základních práv Evropské Unie ze dne 7.12.2000.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisu.

Všeobecná deklarace lidských práv ze dne 10.12.1948.

Zákon č. 117/1852 z.ř. o zločinech, přečinech a přestupcích.

Zákon č. 140/1961 Sb., Trestní zákon.

Zákon č. 300/2005 Z.z., Trestný zákon.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 86/1950 Sb., Trestní zákon.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č.120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5 Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2016, sp. zn. I. ÚS 3363/14, [č. 86/2016 USn.]

Nález Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 4/04, [č. 42/2004 Usn.]

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 22. 3. 1928, sp. zn. Zm I 96/28, [Vážný č. 8617/1928].

Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 18. 7. 1985, sp. zn. 11 To 51/85, [R 45/1986 Sb.rozh.tr.]

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 7. 2000, sp. zn. 8 Tz 136/2000, [R 5/2002 Sb.rozh.tr.]

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2001, sp. zn. 4 Tz 236/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2001, sp. zn. 3 Tz 194/2001, [R 47/2002 Sb.rozh.tr.]

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2011, sp. zn. Tpjn 305/2010, [R 51/2011 Sb.rozh.tr.]

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2018, sp. zn. Tpjn 300/2017, [R 1/2018 Sb.rozh.tr.]

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012, [R 26/2013 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 7 To 411/2001.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23.7.2010, sp.zn. 40 T 3 / 2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 11 Tdo 1406/2013-50, [R 19/2016 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. 8 Tdo 1171/2014-33, [R 42/2015 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 8. 2019, sp. zn. 6 Tdo 639/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1601/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2003, sp. zn. 5 Tdo 648/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2005, sp. zn. 8 Tdo 833/2005, [R 36/2006 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2019, sp. zn. 15 Tdo 659/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2014, sp. zn. 4 Tdo 106/2014-25, [R 4/2015 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2019, sp. zn. 5 Tdo 533/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1610/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1051/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 1. 2008, sp. zn. 11 Tdo 1196/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2013, sp. zn. 6 Tdo 94/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 3 Tdo 634/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2015, sp. zn. 6 Tdo 142/2015-72.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. 8 Tdo 272/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2019, sp. zn. 6 Tdo 739/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2004, sp. zn. 5 Tdo 1454/2003.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 4 Tz 2/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2009, sp. zn. 8 Tdo 440/2009, [R 20/2010 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2018, sp. zn. 8 Tdo 97/2018, [R 19/2019 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2005, sp. zn. 11 Tdo 229/2004, [R 24/2006 Sb.rozh.tr.].

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 6 Tdo 545/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2018, sp. zn. 3 Tdo 487/2018, [R 37/2019 Sb.rozh. tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2020, sp. zn. 8 Tdo 1549/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 5 Tdo 1425/2016, [R 47/2019 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2014, sp. zn. 4 Tdo 430/2014-58.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 3 Tdo 1075/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2009, sp. zn. 7 Tdo 1241/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2005, sp. zn. 5 Tdo 1092/2005.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, sp. zn. 4 Tdo 1298/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 3. 2019, sp. zn. 3 Tdo 83/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2006, sp. zn. 5 Tdo 1038/2006.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. 5 Tdo 198/2005.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 1671/13, [č. 2/2014 USu.]

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 3. 1994, sp. zn. Ntd 42/94, [R 56/1994 Sb.rozh.tr.]

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 4 To 7/2013, [R 12/2014 Sb.rozh.tr.]

6 Seznam ostatních zdrojů

HERANOVÁ, Simona. *Trestněprávní postih podvodných jednání proti majetku.* Praha, 2012. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Právnická fakulta. Vedoucí prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

Trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku. Trestný čin podvodu je jedním z majetkových trestných činů, jejichž podíl na celkové kriminalitě v České republice je vysoký. Diplomová práce se zaměřuje na poskytnutí uceleného přehledu a analýzu skutkové podstaty trestného činu podvodu a také se soustředí na problémy vznikající v aplikační praxi.

Práce je členěna do sedmi logicky uspořádaných částí. V první části je stručně popsán historický vývoj trestného činu podvodu od raného feudalismu až do vývoje po roce 1989. Druhá část práce už je věnována současné právní úpravě trestného činu podvodu, kdy nejdříve dochází k obecnému zařazení do majetkových trestných činů a následně k rozebrání znaků skutkové podstaty trestného činu podvodu. V souvislosti s objektivní stránkou je více rozebrána problematika určování výše škody, význam možnosti poškozeného vyvarovat se omylu a možnost, resp. nemožnost, spáchat trestný čin podvodu vylákáním dluhu. V rámci této části je také uvedena kapitola zabývající pokračováním trestného činu podvodu a kapitola zabývající se zásadou subsidiarity trestní represe, neboť jde o zásadu ovládající celé trestní právo, a má tak souvislost i s tématem trestného činu podvodu. Třetí část se pak věnuje vývojovým stádiím trestného činu podvodu. Ve čtvrté a páté části už dochází ke srovnání se zvláštními druhy podvodu a jejich vzájemnému vztahu a ke srovnání s dalšími vybranými, zejména jinými majetkovými a hospodářskými, trestnými činy. V rámci části páté je pojednáno o možnosti spáchání podvodu v civilním řízení a souvisejících otázkách, zda je soud, příp. soudního komisaře či soudního exekutora možno uvést v omyl. Poslední část se věnuje komparaci s polskou a slovenskou úpravou trestného činu podvodu. Nejdůležitější poznatky, které z práce vyplynuly, jsou shrnuty v závěru práce.

Klíčová slova: podvod, trestný čin, uvedení v omyl

The crime of fraud pursuant to Section 209 of the Criminal Code

Abstract

The topic of this Diploma Thesis is the crime of fraud pursuant to Section 209 of the Criminal Code. The crime of fraud is one of the property crimes, a category of offences with a high share in total crime in the Czech republic. The Diploma Thesis provides a comprehensive overview and analysis of the substance of the offence of the crime of fraud and focuses on problems present in today‘s application practice.

The Thesis is divided into seven logically arranged parts. The first part briefly describes the historical development of the crime of fraud from early feaudalism to post-1989 development. The second part of the Thesis addresses current legislation governing the crime of fraud, it opens with a general classification of property crimes and continues with an analysis of the constituent elements of the crime of fraud. From the objective point of view, the issue of determining the amount of damage, the importance of the injured party's ability to avoid mistakes and the possibility, or impossibility, to commit the crime of fraud by luring debt are more discussed. This part also includes a chapter dealing with the continuation of the crime of fraud and a chapter dealing with the principle of subsidiarity of criminal repression, as it is a principle governing all criminal law and it is therefore closely related to the crime of fraud. The third part deals with the developmental stages of the crime of fraud. In the fourth and fifth parts, there is already comparison with specific types of fraud and their mutual relationship and a comparison with other selected, especially other property and economic, crimes. The fifth part deals with the possibility of committing fraud in civil proceedings and related issues, such as whether the court, or the court commissioner or bailiff, may be misled. The last part deals with the comparasion with the Polish and Slovak legislation of the crime of fraud. The most important findings, that emerged from this Diploma Thesis, are summarized in the conclusion.

Key words: Fraud, Crime, Misleading